

Vlaams
Parlement

vergadering **C222**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 12 mei 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bert Moyaers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over promotie van gezonde voeding en meer beweging in het onderwijs in de strijd tegen overgewicht bij kinderen – 1829 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Miranda Van Eetvelde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over meer beweging voor schoolgaande kinderen – 1913 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over gezondheids- en bewegingsopvoeding in het Vlaamse onderwijs – 1931 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het sporten op school – 1964 (2015-2016)	4
VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het toenemend aantal twintigers in het buitengewoon secundair onderwijs – 1790 (2015-2016)	16
VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het lerarenloopbaanpact – 1820 (2015-2016)	18
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over zittenblijven in het leerplichtonderwijs – 1746 (2015-2016)	23
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over extra investeringen in scholenbouw – 1764 (2015-2016)	26
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de financiering van het schoolzwemmen – 1843 (2015-2016)	30
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de financiering van anderstalige nieuwkomers – 1844 (2015-2016)	33
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het advies van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB) over Blended Learning – 1907 (2015-2016)	34

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het gratis ter beschikking stellen van leermateriaal via open onderwijs – 1908 (2015-2016)	37
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over Dataloep – 1929 (2015-2016)	39
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de noodkreet van de hogescholen – 1944 (2015-2016)	41

VRAAG OM UITLEG van Bert Moyaers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over promotie van gezonde voeding en meer beweging in het onderwijs in de strijd tegen overgewicht bij kinderen
– 1829 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Miranda Van Eetvelde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over meer beweging voor schoolgaande kinderen
– 1913 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over gezondheids- en bewegingsopvoeding in het Vlaamse onderwijs
– 1931 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het sporten op school
– 1964 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Minister, ik trap een open deur in als ik zeg dat elk commissielid meer dan eens per dag in een krant snuistert om actuele informatie te vinden, en dat is bij mij niet anders. Op 6 april heb ik deze vraag om uitleg ingediend en ze is op 19 april ontvankelijk verklaard. Ondertussen ben ik via de pers al een en ander van de antwoorden te weten gekomen. Mijn beginnersmentaliteit en mijn jeugdig enthousiasme hebben ervoor gezorgd dat mijn schriftelijke inleiding nogal lang is. Ik zal proberen die wat in te korten.

Vandaag telt Vlaanderen 88.000 tieners met overgewicht. De nieuwste cijfers van het CLB tonen aan dat niet 1 op de 6 maar 1 op de 5 jongeren kampt met overgewicht. Vooral in het beroepsonderwijs komt overgewicht en obesitas veel meer voor. De socio-economische status van de leerlingen en hun gezin is een belangrijke factor bij overgewicht. Volgens het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGeZ) bewegen kinderen uit kansarme gezinnen net als hun ouders veel minder en hebben ze minder goede voedingsgewoonten. Bovendien stelt VIGeZ dat allerlei campagnes de doelgroep van kwetsbare jongeren absoluut niet bereiken waardoor de gezondheidskloof nog groeit. Dit lijkt mij een belangrijk aandachtspunt.

De CLB's willen de cijfers per school uitrekenen, zodat scholen zich met elkaar kunnen vergelijken. Gezonde voeding is nu een van de vakoverschrijdende eindtermen. In het nieuwe eindtermendebat moet hier zeker sterk op ingezet worden. Natuurlijk speelt ook de thuissituatie een rol. Wordt er samen aan tafel gegeten? Gebeurt dit zonder tv of tablet? Zijn de tussendoortjes gezond of is dat al snel koek of snoep? Hoe dan ook kan er op school veel gebeuren, ook naar de ouders.

Ten slotte is er ook de jongste studie van het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid dat stelt dat 3- tot 5-jarigen de helft van de dag zittend doorbrengen en dat jongens en meisjes tussen 14 en 17 jaar twee derde van hun wakkere uren al zittend doorbrengen. Dat is geen fraai beeld. Ik moet toegeven dat sinds ik in het parlement vertoef, ik merk dat er ook voor ons wel wat werk aan de winkel is.

Kinderen en jongeren tussen 5 en 17 jaar zouden minstens 1 uur per dag matig tot zwaar intensief moeten bewegen volgens de Wereldgezondheidsorganisatie.

Er is dus dringend actie nodig. Nu haalt immers maar 1 op 3 adolescenten en 1 op 2 jongere kinderen de bewegingsnorm.

De gevolgen voor jongeren met overgewicht zijn al vaak geschetst. Enkele weken geleden ondervroeg ik minister Vandeuren over ditzelfde thema. Hij stelde dat hij zijn collega-ministers had opgeroepen om zijn acties mee te ondersteunen vanuit alle departementen. Daarom richt ik me vandaag ook tot u als verantwoordelijke voor Onderwijs, een beleidsdomein dat cruciaal is om het grote probleem van overgewicht, zeker bij kinderen en jongeren, terug te dringen. Toeval of niet, maar eergisteren hebt u nog samen met minister Vandeuren in het GO!-atheneum Redingenhof in Leuven een stappenplan gelanceerd om secundaire scholen op weg te helpen om frisdrankvrij te worden. U zat rond de tafel met zowel leerlingen, leerkrachten als ouders. Dat is een zeer goed signaal. Bedoeling is dat de school op termijn geen frisdranken meer aanbiedt en niet meer toelaat dat ze door leerlingen worden meegebracht naar school. Vandaag staat echter wel in 65 procent van die scholen nog steeds een frisdrankautomaat. Zowel VIGeZ als de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) pleit voor een uitdoofbeleid. Het advies van de Vlor dateert echter van voor de bekendmaking van de nieuwe dramatische cijfers over overgewicht bij jongeren.

Verder pleit men voor meer water drinken in klas. Ook dit is nog steeds niet overal mogelijk. Uit de laatste VIGeZ-cijfers van 2012 blijkt dat in bijna 1 school op 5 geen gratis drinkwater wordt aangeboden. Misschien leveren de VIGeZ-cijfers van december 2015 een beter resultaat op, maar deze hebben we nog niet kunnen inkijken.

Wat sport en beweging betreft, zal ik geen verdere inleiding geven. Ik las immers in Het Laatste Nieuws van 23 april dat u net als ik, en allicht nog veel beter, het probleem al zeer goed kunt situeren.

Minister, zou het niet aangewezen zijn, in het licht van de nieuwe dramatische cijfers in verband met overgewicht bij tieners, toch een verbod op frisdrankautomaten in de secundaire scholen te overwegen? Hoe kunnen we heel concreet leerlingen betrekken bij het werken aan een gezonde levensstijl en het promoten van gezonde voeding op en buiten de school? Ziet u mogelijkheden om Tutti Frutti meer te promoten en te ondersteunen? Wanneer hebben we de mogelijkheid om de nieuwe VIGeZ-cijfers in te kijken die eind vorig jaar werden opgevraagd? Ziet u nog mogelijkheden om de consumptie van kraantjeswater in het onderwijs verder te promoten en te ondersteunen? Welke ondersteuning krijgen de scholen vandaag voor de installatie van drinkfonteintjes? Hoe zou u ervoor kunnen zorgen dat sport en beweging een belangrijkere plaats krijgt in de scholen? Gaat u hierbij de aanbevelingen van UGent bestuderen? Hoe zou u ervoor kunnen zorgen dat meer scholen participeren aan 'Sport beweegt je school'? Ik veronderstel dat de eerste ideeën van Paul Van Den Bosch al een mogelijk antwoord kunnen bieden. Zijn er binnen uw departement momenteel al specifieke acties in ontwikkeling om ook de meest kwetsbare jongeren te bereiken? Komt dit onderwerp aan bod binnen het eindtermendebat? Welke concrete maatregelen wenst u zelf toe te voegen vanuit Onderwijs op de gezondheidsconferentie eind dit jaar op het vlak van gezonde voeding enerzijds en sport en beweging anderzijds om het grote probleem van obesitas bij onze jeugd te counteren?

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Minister, op 23 april 2016 kondigde u, als minister van Onderwijs, aan dat u zou samenwerken met Paul Van Den Bosch, een bekende coach uit de sportwereld. De aanleiding daarvoor is het actieplan dat u voor ogen hebt om te zorgen voor een gezonder voedingspatroon en

kinderen op school meer te laten bewegen. Dit actieplan komt er in voorbereiding van de gezondheidsconferentie die eind 2016 plaatsvindt.

De heer Van Den Bosch zou nu minstens één dag per week op het kabinet komen werken om het thema dieper uit te werken en concrete oplossingen naar voren proberen te schuiven. Hij pleit er bijvoorbeeld voor om meer te halen uit de twee uur lessen lichamelijke opvoeding en om kinderen en jongeren op tijd te laten rechtstaan en bewegen. Liefst zou dit na elk lesuur moeten plaatsvinden.

Het onderwerp over voeding en beweging is al meermaals aan bod gekomen in de commissie Onderwijs. Het belang ervan is dan ook niet te onderschatten, dat blijkt uit de indicatorenmeting van 2012 van VIGeZ maar ook uit talloze wederkerende artikels waaruit blijkt dat jongeren de dag vandaag meer te kampen hebben met overgewicht. Deze vaststellingen waren ook te lezen in de laatste gezondheidsenquête. Eén op de vijf jongeren is te dik en 7 procent kampt met alarmerende zwaarlijvigheid. Dat kinderen vaak te veel stilzitten op de schoolbanken heeft hier natuurlijk een invloed op.

U hebt, als minister van Onderwijs, aangegeven dat u initiatieven zou nemen om het voedings- en bewegingsbeleid in de scholen aan te pakken. Er zouden, zonder de vrijheid van de scholen te beperken, stimulerende maatregelen worden aangereikt in de richting van een vrije, gezonde keuze. Verder zou u ook de mogelijkheid van een label 'gezonde school' onderzoeken in aanloop naar de gezondheidsconferentie. U had aangegeven dit label niet alleen te beperken tot voeding maar ook tabak, alcohol en drugs zouden in het mogelijke label betrokken worden.

Minister, het onderwerp over voeding en beweging is al meermaals aan bod gekomen in de commissie Onderwijs. U gaf in het verleden aan vooral op het actieplan in te zetten in voorbereiding van de gezondheidsconferentie eind dit jaar. Welke concrete initiatieven plant u echter in afwachting van deze conferentie? Welke acties hebt u al ondernomen? Wat is de stand van zaken inzake de mogelijke ontwikkeling van dit label? Tabak, alcohol en drugs zouden in het mogelijke label worden betrokken. Komt hier mogelijk ook plaats voor het bewegingsbeleid van scholen? Welke concrete ideeën hebt u in gedachten om kinderen en jongeren meer te laten bewegen tijdens de schooluren? Hoe schat u de eerste ideeën van Paul Van Den Bosch in?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, cijfers geven aan dat één op vijf leerlingen van het leerplichtonderwijs overgewicht heeft, met alle gezondheidsrisico's van dien. Dat tieners tot 9 uur per dag, een groot deel daarvan op school, absoluut stilzitten is daarin een belangrijke factor. In de opvoedende rol van ons onderwijs en onze scholen moet een plaats zijn voor praktische gezondheidsopvoeding die dat tegengaat. Daarom wil de minister tegen de gezondheidsconferentie van eind dit jaar een actieplan voorstellen over de meerwaarde van voldoende beweging en gezonde voeding op school. Wellicht in die context werd Paul Van Den Bosch aangetrokken als medewerker bij de minister. Minister, graag wil ik informatie vragen over de context en de mogelijkheden die we daartoe hebben in ons onderwijs.

Minister, hoe situeert de Vlaamse leerplichtleerling zich inzake gezondheid tegenover leerlingen uit andere OESO-landen? Volstaan twee uur lichamelijke opleiding op school om de bewegingsopvoeding van jongeren te verbeteren? Welke mogelijkheden ziet u om binnen de vrijheid van onderwijs toch een effectievere bewegings- en gezondheidsopvoeding te verwezenlijken in het Vlaamse onderwijs? Op de laatste vraag heb ik reeds deels een antwoord gekregen in het interessante persbericht van eergisteren.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, u kondigde onlangs aan dat u zult samenwerken met Paul Van Den Bosch om een actieplan op te stellen rond voldoende beweging en gezonde voeding op school. Uiteraard een goed idee, daar een op vijf leerlingen met overgewicht kampt.

Een van de punten die zal onderzocht worden is onder andere of de lessen lichamelijke opvoeding op school op een andere manier moeten worden ingevuld en hoe dit kan bijdragen tot meer beweging van de leerlingen. Een andere stem uit de sportwereld, met name ex-atlete Tia Hellebaut, is al sinds eind vorig jaar meter van de actie '1 Mile a Day'. Dit is ook een lovenswaardig project dat jonge kinderen aan het bewegen wil krijgen. Concreet houdt dat in dat alle leerlingen en leerkrachten per dag zo'n anderhalve kilometer lopend of wandelend afleggen. Dat bevordert niet alleen hun conditie, maar ze zijn ook aandachtiger tijdens de lessen en gaan vooral de strijd aan tegen obesitas. Vorige week hebben enkele scholen uit het project hun eerste resultaten voorgelegd, met enthousiasme bij zowel leerkrachten als leerlingen.

Minister, wat is de timing voor dit actieplan rond voldoende beweging en gezonde voeding op school? Wie wordt er nog bij betrokken? Wij kregen als leden van de meerderheid enkele weken geleden van collega Meuleman en van de Groen-fractie een uitnodiging om over hun Rafterrevolutie mee na te denken. Ik denk dat medewerkers en leden van alle fracties aanwezig waren. Er zit heel veel goed materiaal in. Zowel op het terrein als in het parlement is een momentum ontstaan om rond deze problematiek verder te gaan dan wat er in het verleden is gebeurd.

Paul Van Den Bosch wil onder andere het lessenpakket van de turnlessen aanpakken. Betekent dit dan dat de eindtermen voor de lessen lichamelijke opvoeding (lo) ook zullen worden onderzocht? Hoe past dit in het traject rond de globale herziening van de eindtermen?

U kent ongetwijfeld het project '1 Mile a Day'. Kan dat initiatief mee worden opgenomen? Hebt u het al bezocht of zijn er nog andere zaken over te zeggen? Wilt u het via uw actieplan mee promoten in scholen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Hartelijk dank ook voor uw eerste vraag, mijnheer Moyaers. U hebt een mooie stem en vooral dat u het woord 'snuisteren' gebruikt, heeft me aangenaam getroffen. Ik hou van woorden die we maar zo nu en dan horen en 'snuisteren' hoort voor mij in het rijtje 'mooie woorden die we te weinig gebruiken'.

Ik zal proberen de vragen gebundeld te beantwoorden.

Hoe scoort onze Vlaamse leerplichtleerling op het gebied van gezondheid in vergelijking met leerlingen uit andere OESO-landen? Ik zal het rapport niet helemaal toelichten, mijnheer De Meyer – dat vraagt u ook niet – maar ik haal er een paar interessante resultaten uit.

Op de leeftijd van 15 jaar eten ongeveer even veel Vlaamse jongens als meisjes dagelijks fruit. Meisjes uit onze buurlanden eten evenwel veel meer fruit. Bij jongens is het verschil kleiner en scoren we dus gelijkaardig.

Er is een geslachtsverschil bij het drinken van frisdrank. In Vlaanderen drinken 15-jarige meisjes dagelijks minder frisdrank dan 15-jarige jongens. Dat verschil zien we ook in andere landen. De toename in de consumptie van frisdrank – en dat is relevant, ook voor het plannen van beleidsingrepen – zien we in

Vlaanderen vooral bij jongeren van 11 tot 13 jaar, in de overgang dus van lager naar secundair onderwijs.

Op het vlak van ontbijten scoren we in Vlaanderen goed in vergelijking met andere landen. Maar ook hier is er een verschil tussen meisjes en jongens. Meisjes ontbijten minder vaak en dat zien we ook in andere landen.

Voor beweging ligt de lat idealiter op 60 minuten fysieke activiteit per dag. Voor de 15-jarige Vlaamse jongeren zijn de cijfers vergelijkbaar met die in andere OESO-landen. Net zoals in andere landen bewegen meisjes beduidend minder dan jongens. Vooral bij meisjes neemt de fysieke activiteit ook af naarmate ze ouder worden. Uitzonderingen niet te na gesproken, uiteraard.

Voor sedentair gedrag wordt vastgesteld dat meisjes in Vlaanderen op 15-jarige leeftijd minder televisie kijken dan jongeren in Nederland en Duitsland. Bij jongens zien we een gelijkaardige trend. Jongens kijken in een groot deel van de OESO-landen meer televisie dan meisjes. Ook dat verschil zien we bevestigd in Vlaanderen. Ik kan me echter niet van de indruk ontdoen dat televisiekijken ook een verouderd begrip aan het worden is, maar dit is een persoonlijke opmerking.

We staan dus ten minste voor vergelijkbare uitdagingen. Vlaanderen heeft niet plots veel meer of ernstigere problemen dan andere landen. We staan voor een collectieve uitdaging. Op 24 mei eerstkomend hebben mijn administratie en kabinet nog een overleg met de onderzoekers van de Universiteit Gent. Dat zal hopelijk tot nog betere inzichten en mogelijk ook tot voorstellen van interventie leiden. Tot zover het onderzoek waarnaar u peilde, mijnheer De Meyer.

Ik kom dan bij de vragen over de gezondheidsconferentie, de frisdrankautomaten, het leidingwater en het label. In de commissievergadering van 4 februari – mevrouw Van Eetvelde heeft er ook naar verwezen – hebben we al besproken dat de gezondheidsdoelstellingen voor Vlaanderen zullen worden vernieuwd tijdens de tweedaagse gezondheidsconferentie van 16 en 17 december. In aanloop daarnaar loopt er een participatief traject waar onderwijs nauw bij betrokken is. Naast een evaluatie van het gevoerde beleid en een omgevingsanalyse maken we een inventaris op van nieuwe trends in binnen- en buitenland, hebben we experts gezocht en wordt ook het gebruik van labels onder de loep genomen. Met Jo Vandeurzen hebben we afgesproken dat onderwijs op de conferentie een levensdomein wordt. Dat betekent dat onderwijs een volwaardige pijler wordt en Jo Vandeurzen heeft me ook gevraagd om als minister van Onderwijs daarin een voortrekkersrol te spelen. Daarom doe ik ook een beroep op Paul Van Den Bosch. Hij is een sportleraar die nu met tbs is gegaan – om zijn jeugdige leeftijd te onderstrepen mag ik zeker niet zeggen dat hij met pensioen is, zo lees ik. Hij is als coach zeer fel begaan met gezondheid, maar heeft ook als leraar heel veel ervaring met hoe scholen werken, wat er wel en niet in de leerplannen staat, wat er wel en niet kan. Daarom heb ik hem gevraagd om het kabinet te ondersteunen bij het opmaken van een plan in aanloop naar de gezondheidsconferentie.

Persoonlijk zie ik een plan met vier onderdelen. Het eerste daarvan is gezonde voeding. Ik vind het zeer lovenswaardig dat mevrouw Meuleman en de fractie Groen iedereen hebben uitgenodigd om na te gaan of er eventueel kan worden samengewerkt in het kader van de recente evolutie. U hebt mij ook persoonlijk uitgenodigd. We hebben het daar gisteren even over gehad. Het is zeker goed dat we meerderheid- of partijoverschrijdend bekijken op welke manier we voeding een goede plaats kunnen geven binnen onderwijs, uiteraard rekening houdend met de vrijheid die scholen hebben. Het is zeker goed dat we daarover het gesprek aangaan.

Een tweede onderdeel is de hele infrastructuur bij scholen. Je kunt een infrastructuur namelijk zo bouwen dat die uitnodigt tot bewegen. We doen dat als

het gaat over schoolinfrastructuur. Als minister Schauvliege acties onderneemt zoals 'Pimp je Speelplaats' dan is er daarbij ook aandacht voor het bewegingsvriendelijk zijn van de speelplaatsinfrastructuur. Je kunt daar dus heel wat mee doen.

Een derde onderdeel daarbij is het bewegen. Bij bewegen gaat het niet alleen over het intens sporten tijdens de lessen lichamelijke opvoeding, maar ook het bewegen tussen de lessen door. Een paar minuutjes bewegen tussen de lesuren door is al gezond. Dat draagt ertoe bij om tot zestig minuten te komen.

Een vierde onderdeel dat er wat mij betreft onlosmakelijk mee verbonden is, is EHBO en reanimatie. Als je leert hoe je een mens in nood kunt reanimeren, kan dat ertoe bijdragen dat je je eigen gezondheidsbeleving sterker ervaart.

Dat zijn de vier pijlers, waarrond we al heel wat basismateriaal hebben. Zo heb ik al een taskforce rond EHBO. Maar er is nog heel veel ruimte om rekening te houden met jullie insteken. De deadline is de gezondheidsconferentie. Dan zullen we wat we al hebben gemaakt, voorleggen aan het brede veld en scholen, om te bekijken hoe we tot een evidentie kunnen komen bij schoolbeleid om goede dingen te doen rond voeding en beweging. Kijk wat er is gebeurd rond scholen, rond milieuzorg op school (MOS). Kinderen beschouwen het sorteren op school als evident. Ik herinner me dat mijn kinderen me lang geleden alle goede zaken hebben geleerd in verband met composteren. Onder druk van de kinderen, dankzij de school dus, is er zeer snel een compostvat bij ons thuis gekomen.

Waar staan we met het frisdrankenbeleid? Ik heb enige tijd geleden in de commissie aangekondigd dat ik samen met minister Vandeuren scholen wil ondersteunen om stapsgewijs suikerrijke dranken en tussendoortjes te bannen. We hebben daartoe afgelopen dinsdag de geactualiseerde website www.gezonde-school.be/kieskeurig gelanceerd. Ik heb een gesprek gevoerd met de mensen van het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie. Zij doen dat bijzonder goed: ze bieden niet alleen educatief materiaal aan, maar geven ook heel concrete tips over gezonde voeding voor directie, leerkrachten en leerlingen. Het is een instrument dat leraren en schooldirecties helpt om stapsgewijs de weg naar een frisdrankvrije school te bewandelen. Men vertrekt van het huidige drankassortiment van de school en gaat via een eenvoudig stappenplan door een aantal fases om te kijken wat er kan worden verbeterd en hoe iedereen, van leerling tot directeur, van ouder tot leerkracht, kan worden betrokken bij die overgang naar een nieuw gezond aanbod van drank en tussendoortjes.

Ik geef een paar voorbeelden. We zijn al in een paar scholen van het secundair onderwijs geweest waar een heel drastische beslissing is genomen en alle automaten werden afgeschaft. Als dat niet is ingepast in een breder beleid, dan brengt iedereen gewoon zijn eigen frisdrank mee. In andere scholen zegt men dan weer dat het verboden is, maar daar lopen de leerkrachten dan zelf nog met frisdrank op de speelplaats.

Als je zulke keuzes maakt, moet je echt proberen de ouders mee te krijgen. In het atheneum dat we gisteren hebben bezocht, zie je een automaat waarin niet alles even gezond is. Ik had een foto geplaatst op de sociale media en kreeg daarop wel wat commentaar. Maar men werkt daar met een stappenplan, waaraan de oudervereniging en de leerlingenraad meewerken. Men bewandelt er het pad naar een gezond aanbod van dranken en tussendoortjes. Men wil dat gedragen doen. Je kunt dat niet als een 'one shot' doen, want dan bereik je daar niets mee. Dan gaan ze gewoon naar de automaat naast de school om daar een cola te halen. Dat is het goede aan het systeem. Het geeft wat adem.

Er is iets dat mij zorgen baart. Ik wees er daarnet op dat het frisdrankgebruik bij kinderen exponentieel toeneemt tussen 11 en 13 jaar. Dat is net de overgang

van het lager naar het secundair onderwijs. Collega's, de lagere scholen zijn al frisdrankvrij, secundaire scholen nog niet. Als ik zie waar het omslagpunt zit, moeten we proberen stevig werk te maken van het frisdrankvrij maken van de scholen. Nogmaals, sommigen pleiten voor een verbod. Maar volgens mij is een verbod alleen niet voldoende. Je moet echt proberen dat in een participatief traject te stoppen, samen met de scholen. Veel scholen tonen ook aan dat het kan.

Ik merk dat veel meer ouders dan vroeger daar heel gevoelig voor zijn en wensen dat de school daarmee rekening houdt. De scholen zelf zeggen dat het aanvankelijk wat meer werk is, maar dat het uiteindelijk een evidentie is en dat iedereen er zich naar gedraagt.

Dat betekent dat men leerlingen erbij betreft en hen stimuleert om water te drinken. Het is belangrijk om gezond en loodvrij kraantjeswater uit goed onderhouden fonteintjes aan te bieden. Ik was twee jaar lang minister bevoegd voor het leefmilieu, en dus ook voor de fonteintjes. Er werden er toen in scholen geplaatst. Soms doken er problemen op. Want zo'n fonteintje dat naast de toiletten staat, zal weinig succes hebben. De kraantjes en de leidingen moeten ook goed worden onderhouden. Fonteintjes vereisen dus een beleid.

Volgende week komt er een rondetafel met de product- en automaatleveranciers. Automaten moeten niet per se worden geweerd: men kan met de productleveranciers proberen af te spreken dat ze hun aanbod van gezonde dranken uitbreiden. De rondetafel moet ervoor zorgen dat de scholen sterker staan in hun onderhandelingen met de leveranciers. Wat gezonde waters betreft, is er nog een discussie gaande over de gezondheid van gearomatiseerde waters, waarop de suikertaks van toepassing is. VIGeZ stelt dat die waters wel degelijk gezond zijn omdat er een natuurlijk aroma wordt toegevoegd. Meer informatie vindt u op <http://www.gezondeschool.be/kieskeurig>. Mijnheer Moyaers, ik zou u graag de cijfers geven, maar met VIGeZ is afgesproken dat ze op de gezondheidsconferentie zullen worden bekendgemaakt. Die afspraak moeten we respecteren. In de loop van de volgende maanden zullen we proberen om nog het een en het ander samen te realiseren, mevrouw Meuleman.

Sport en beweging moeten uiteraard een relevante plaats in de scholen innemen. Er lopen al initiatieven. Ik verwijs naar enkele ervan. Er is een overeenkomst tussen de Vlaamse Regering en de Stichting Vlaamse Schoolsport waarin is bepaald dat de stichting nauw samenwerkt met universiteiten om de schoolactiviteiten bij te sturen. De acties en de maatregelen op het vlak van sport en beweging die de stichting voor de scholen uitwerkt, worden geëvalueerd en zo nodig bijgestuurd in de opvolgingsgroep voor de organisatie van de schoolsport. Daarin zitten vertegenwoordigers van het Agentschap Sport Vlaanderen, de Vlor, de Vlaamse Sportraad, het beleidsdomein Onderwijs, de kabinetten van begroting, sport en onderwijs, en experts van onder meer VIGeZ. De opvolgingsgroep wordt binnenkort versterkt met een vertegenwoordiger van de minister van Mobiliteit en een vertegenwoordiger van de minister van Volksgezondheid. In die opvolgingsgroep zullen de aanbevelingen van de Gentse universiteit worden besproken.

In de overeenkomst met VIGeZ staan onder meer acties en maatregelen om de onderwijsinstellingen te ondersteunen om voeding en beweging te stimuleren en sedentair gedrag tegen te gaan. Er wordt ook gewerkt aan een leidraad om speelplaatsen zo in te richten dat kinderen en jongeren nog meer worden uitgenodigd om te bewegen.

Er zijn ook specifieke maatregelen genomen. Ik werk samen met minister Muyters aan een projectoproep voor de schoolsportinfrastructuur en het optimaal gebruik ervan binnen en buiten de schoolmuren. Het is het derde luik van mijn plan. Minister Muyters heeft een budget uitgetrokken voor de renovatie en

nieuwbouw van zwembaden, want dat is belangrijk voor het schoolzwemmen. Ik kom daar straks nog op terug. De heer De Ro had het over het '1 Mile a Day'-project, dat past in het stimuleren van voldoende beweging op school. De Vlaamse Stichting Schoolsport lanceert het project vanaf volgend schooljaar. Tia Hellebaut wordt de meter van het project.

Ik heb niet de bedoeling om al die initiatieven afzonderlijk op scholen los te laten, maar te komen tot een globaal overzicht van het aanbod, aangevuld met een aantal extra initiatieven. Vandaar dus dat ik het had over mijn vier pijlers. Paul Van De Bosch heeft de opdracht gekregen om – zoals vandaag – vragen om uitleg voor te bereiden, en ook om alle expertise, acties en maatregelen samen te brengen, zodat elke onderwijsinstelling een zeer accuraat overzicht krijgt van hoe er werk kan worden gemaakt van meer beweging en sport, verbonden aan andere onderwerpen zoals EHBO. Hiervoor zal hij met alle experts en initiatiefnemers samenzitten. Het globale actieplan sport en beweging zal tegen medio december klaar zijn.

Ik vind het bijzonder belangrijk dat scholen hiermee zelf aan de slag gaan en daarbij het schoolteam, leerlingen en ouders zo veel mogelijk betrekken. Draagvlak en participatie zijn de sleutels tot een geslaagd gezondheidsbeleid.

Ik behandel nu de lichamelijke opvoeding, mijnheer De Meyer. In de zorg voor voldoende beweging en sporten draait het uiteraard om het aantal uren per dag dat er wordt bewogen en gesport. Kleuters van drie tot zes jaar moeten dagelijks minstens drie uur fysiek actief zijn – in lichte, matige of intense mate. Kinderen en jongeren van 6 tot 18 jaar moeten dagelijks minstens één uur matig tot intens fysiek actief zijn.

Belangrijk is dat ook in het dagelijkse leven kinderen zich er voldoende van bewust zijn dat beweging noodzakelijk is om gezond door het leven te gaan, en daar kunnen de lessen lichamelijke opvoeding zeker toe bijdragen. Er is evenwel meer nodig om jongeren aan te zetten tot een actieve houding. Jongeren moeten ook in andere activiteiten gestimuleerd worden om meer te bewegen. Dat kan door in te zetten op meer beweging bij de gewone dagelijkse activiteiten, zoals te voet of met de fiets naar school gaan, bewegen tijdens de pauzes, sporten over de middag of met de fiets naar het zwembad gaan.

Wat Tutti Frutti betreft, start VIVES met een proefproject in enkele scholen, waarbij wordt nagegaan hoe scholen die werken met kwetsbare kinderen nog beter kunnen worden ondersteund en hoe ouders daarin nog meer kunnen participeren. Als de resultaten goed zijn, kan het over heel Vlaanderen worden uitgerold. Om Tutti Frutti zelf te versterken worden nog een aantal begeleidende maatregelen uitgewerkt, zoals het gebruik ervan in het kader van de smaakontwikkeling bij kleuters.

Ook binnen de overeenkomst met de Stichting Vlaamse Schoolsport (SVS) is er voorzien om specifieke acties te ontwikkelen die gericht zijn op de meest kwetsbare kinderen. Er is de Sport Na School-pas (SNS) die het mogelijk maakt dat kinderen na de schooluren aan een beduidend lager tarief gedurende een trimester of langer kunnen proeven van tal van sportactiviteiten. Om dat te stimuleren werkt SVS onder meer samen met Buurtsport en G-sport en maken ze ook een analyse van de deelname van de GOK-scholen om gericht activiteiten op te zetten.

Dan kom ik tot de link met de eindtermen en de lestijden. De onderwerpen voeding en beweging komen ongetwijfeld nog terug in het eindtermendebat. Zoals u ook aanhaalt, werden er al suggesties gedaan door #BEL10 en ook door de ouders van het Gemeenschapsonderwijs. Ouders en leerlingen willen inzetten op de dingen die men in het leven nodig heeft, en werken aan een gezonde

levensstijl is daar een onderdeel van. De resultaten van het eindtermendebat zullen morgen overhandigd worden. Ze zullen samengelegd worden met andere informatiebronnen. Wijzigingen aan de lespakketten kunnen enkel gebeuren in overleg met de leerplancommissies en de onderwijskoepels.

De voorbije dagen heb ik twee fietsritten van 125 kilometer afgelegd in het kader van Kom op tegen Kanker. Het heeft mij verbaasd hoeveel leerkrachten daaraan deelnamen en hoeveel van die leerkrachten mij hebben aangesproken over de lestijden en de sport op school. Niet enkel de sportleerkrachten, maar ook veel andere leerkrachten en zelfs een directeur meldden mij dat ze willen dat er meer ruimte zou zijn voor sport.

In verband met die suggesties rond de gezondheidsconferentie, is het voor mij van belang te kijken hoe andere landen dat aanpakken wat betreft peer support. Ik wil ook vernemen wat er kan worden gedaan om te voorkomen dat scholen op een verkeerd spoor worden gezet over evenwichtige voeding. In de media verschijnen er immers vaak tegenstrijdige berichten over gezondheid en ik kan me voorstellen dat scholen hierin vaak verward geraken. We hebben ook het debat rond de schoolmelk gehad. We moeten er echter over waken dat scholen niet met verkeerde modellen of informatie over gezondheid aan de slag gaan, en VIVES kan daar een schitterende partner in zijn. We moeten ook elkaars initiatieven vanuit Welzijn, Onderwijs en Sport steunen en niet telkens elk voor zich het warm water opnieuw willen uitvinden. Voor concrete maatregelen is er nog een inspraakronde voorzien met onder meer de leden van de commissie Onderwijs en Samenleving van de Vlor, die ook zelf nog voorstellen kunnen doen. Gezondheid en bewegen hebben geen politieke kleur en we moeten daar met zijn alleen zo goed mogelijk aan meewerken zonder te betuttelend te zijn. Ik sta erop dat de vrijheid van de scholen in dezen behouden blijft, maar we kunnen ze wel op weg zetten om een gefundeerd gezondheidsbeleid te voeren, zonder dat het hen meer moeite kost dan wanneer ze het niet zouden doen.

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord op de talrijke vragen. Ik ben tevreden dat u eraan denkt om in verband met de gezondheidsconferentie partij-overschrijdend te werken en dat we daar allemaal zullen voor uitgenodigd worden. Het is misschien wel van belang dat we als parlementsleden ook kunnen meewerken aan de voorbereiding van die conferentie. Het is daarom een gemiste kans dat VIVES zijn cijfers pas daar bekend zal maken en dat we die cijfers niet op voorhand kunnen inkijken ter voorbereiding van die conferentie.

U zegt dat er een draagvlak moet zijn om scholen frisdrankvrij te maken. Ik denk dat dit er vandaag al is. Volgens een bevraging van het Gemeenschapsonderwijs van vorig jaar vindt zelfs 63 procent van de ouders dat er op school enkel nog gezonde dranken en snacks mogen worden aangeboden. In verband met het probleem dat dan in de omgeving van de school andere middelen voorhanden zijn, is het interessant te kijken naar een Nederlands project, waar in de schoolomgeving afspraken gemaakt worden met de buurtwinkels. In het advies van VIVES lees ik dat ze voor een uitdoofbeleid zijn maar dat ze ongezoet fruitsap, licht-frisdranken en gezoete melkdranken nog kunnen gedogen.

Die lichtfrisdranken zijn eigenlijk nog ongezonder dan de gewone frisdranken. Uit recent onderzoek blijkt zelfs dat ze net tot overgewicht kunnen leiden bij kinderen omdat we ons lichaam er eigenlijk mee bedotten. Die valse suikers geven het idee dat ons lichaam zich volledig moet klaarmaken om een hele dosis calorieën op te nemen, en wanneer die niet komen, zullen we onbewust andere dingen eten om die caloriehonger te kunnen stillen.

U zegt dat u een Tutti Frutti-proefproject zult invoeren. Dat vind ik goed. Op dit ogenblik doen nog maar één of twee scholen mee aan dat project. Meestal hoor ik dat alle scholen een eigen fruitbeleid hebben als ze niet deelnemen aan het project Tutti Frutti, meer bepaald omdat het aanbod van fruit niet voldoende gedifferentieerd zou zijn.

Ik heb u ook iets horen zeggen over de SNS-pas. Ik ken dat project toevallig ook goed. Ik vind het een zeer goed initiatief om aan een lager tarief na de schooluren te kunnen gaan sporten. In Limburg is het cijfer van de SNS-pas dramatisch laag. Dat heeft meer bepaald te maken met het feit dat een SNS-pas maar interessant is in een schoolomgeving waar een en ander voorhanden is. Als fitness er niet inbegrepen is, wordt het meteen minder interessant.

Wat het bewegen tussen de lessen betreft, loopt op dit ogenblik een proefproject in Nederland. Daar wordt zelfs tijdens de lessen bewogen. Bij ons zal dat niet zo evident zijn, want onze schoolinfrastructuur leent zich daar meestal niet toe. In Nederland worden zelfs loopbanden in de klassen geplaatst en wordt uitgetest hoe het past bij het lesgeven. Het is niet evident om dat tijdens een les wiskunde te doen, maar tijdens een les Nederlands zou dat perfect kunnen.

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw zeer uitgebreide antwoorden.

U verwees naar de OESO-cijfers. Daar valt de positieve evaluatie op dat er minder frisdrank wordt gedronken. Ik hoor ook dat minder tv wordt gekeken, maar daar moeten we misschien ook bij vermelden dat veel jongeren meer met hun laptop of hun smartphone bezig zijn, waardoor ze ook niet altijd aan het bewegen zijn. Als er problemen zijn, moeten we ze misschien aanpassen aan onze eigen levenswijze en de manier waarop we er zelf mee omgaan. Dat geldt ook voor het participatietraject waarbij frisdranken stilaan worden afgebouwd. Ik vind dat zeer positief. Het is een lange weg, het kan niet van vandaag op morgen, maar het is heel goed dat eraan gewerkt wordt. Ik vind ook dat de ouders zelf een verantwoordelijkheid hebben wat het gebruik van frisdranken betreft. Als ouder leggen we de lat heel hoog op het vlak van de school waar we onze kinderen naartoe sturen, maar wat het gebruik van frisdranken betreft, hebben de ouders dus ook een verantwoordelijkheid. Mijn eigen kinderen drinken elke dag een liter water. Dat is ook een gewoonte. Daarom pleit ik ervoor om echt werk te maken van een waterbeleid op school. Het kost geen geld en het is heel gezond. Ik vind dat we ervoor moeten zorgen dat alle scholen daaraan werken.

In andere landen, bijvoorbeeld in Schotland, lopen de kinderen in het lager en secundair onderwijs elke dag één kilometer, ongeacht of het sneeuwt, regent, er zon is of het droog is. Uit de cijfers blijkt dat daar merkkelijk minder overgewicht is bij kinderen. Dat is dus echt een voorbeeld. Als we iets van het buitenland kunnen leren, waarom zouden we het dan niet doen? Het kost ook geen geld om de kinderen elke dag een kilometer te laten lopen. Ik heb vandaag in de kranten ook gelezen dat er voorstellen zijn om de speeltijden langer te maken en de middagpauzes korter. Misschien kan dat ook helpen. Ik denk dat er wel mogelijkheden zijn om daarvan redelijk snel iets in de praktijk om te zetten.

Wat Paul Van Den Bosch betreft, ben ik heel blij dat u iets meer gezegd hebt over de vier pijlers, zodat we weten waarmee hij bezig is. Misschien kunnen we hem eens ontmoeten in onze commissie en laat hij ons ondertussen ook wat bewegen.

We kijken ook uit naar de conferentie op het einde van het jaar. Het is goed dat er voorbereidingen worden gemaakt, en we zullen zeker en vast onze bijdrage leveren.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Ik heb drie puntjes wat de vier pijlers van het toekomstig plan van de conferentie betreft.

Ik denk dat er ook voldoende aandacht moet zijn voor kennis over voeding. Collega Moyaers verwees net naar de lightdranken. Net tijdens deze vraag wordt nog een nieuwe studie gepubliceerd waarin gesteld wordt dat alles wat onder light valt, ook vaste voeding, mensen bedriegt en alleen maar leidt tot meer overgewicht.

U hebt zonet iets gezegd over beweging bij kleuters. Ik dacht dat u verwees naar het feit dat kleuters minimaal drie uur fysieke inspanning zullen moeten doen. Er is nog een heel belangrijk aspect, namelijk dat nogal wat nieuwe inwoners in ons land geen speelcultuur hebben wat kleuters betreft. Nogal wat mensen uit de sector van de kinesithérapie en leerkrachten lichamelijke opvoeding hebben de afgelopen jaren inspanningen gedaan om kinderen niet alleen meer te laten bewegen en te laten spelen, maar ook juist te laten bewegen en spelen, omdat te weinig spelen en bewegen in de opvoeding en de groei ook leidt tot een minder goede motoriek. Motoriek is echter ook belangrijk in andere, meer kennisgerichte aspecten van het leren en het opgroeien.

We hebben al verschillende keren vastgesteld dat secundaire scholen die zich binnen hun vrijheid in de regelgeving zo organiseren dat elke volle dag begint met een uur sport, minder spijbelaars hebben, als de sport ten minste aantrekkelijk genoeg wordt gemaakt. Dat zorgt ervoor dat jongeren er dat eerste uur effectief willen zijn en de rest van de dag veel beter presteren dan voorheen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): In het verleden heb ik al mee gedebatteerd over gezonde voeding en minder frisdrank. Ik merk dat we op dat vlak grote stappen vooruit zetten en ik bedank u daarvoor, niet alleen als parlements lid maar ook als moeder. Ik hoop dat mijn dochter een gezonde schoolcarrière tegemoet kan gaan.

Wat betreft sport kunnen we nog een weg afleggen. Ik was een van de leerlingen voor wie sport kommer en kwel was. Dat heeft niet alleen te maken met het beperkte aantal uren, maar ook met de manier waarop het gebeurde. Ik zou een gezondere en beweeglijkere volwassene zijn die meer enthousiast zou zijn voor sporten, als het op die leeftijd een beetje beter was verlopen. Dat is absoluut geen verwijt aan de mensen die toen die taak op zich namen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik ben blij dat ook de Rafterrevolutie ter sprake is gekomen. We hebben zeer veel werk gestopt in de opmaak van dat plan. Het is vrij volledig en uitgebreid. We hebben er ook een rondetafel over georganiseerd, waarop VIGeZ, de Gezinsbond, het Netwerk Tegen Armoede en de koepels aanwezig waren. We voelden brede steun, maar met een aantal opmerkingen die u ook hebt geuit. Zo is het educatieve aspect bijzonder belangrijk. Het heeft geen zin om frisdrankautomaten te verbieden en gezonde maaltijden aan te bieden zonder daar duiding bij te geven. Het is beter om dit in een proces te doen waarbij wordt uitgelegd waarom het zo belangrijk is en waarbij leerlingen worden betrokken. Ik ben het zeker eens met de nadruk op het educatieve aspect, want dat kwam duidelijk naar voren op de rondetafel. Er is toen ook gezegd dat we scholen niet moeten opzadelen met allerlei verantwoordelijkheden inzake gezonde voeding zonder dat er in voldoende ondersteuning wordt voorzien. Er komt al veel af op scholen. U werkt met de coach op het vlak van bewegen. We kunnen misschien iets gelijkaardigs doen omtrent voeding waarbij

coaches of buddy's scholen helpen. We moeten een evenwicht zoeken tussen het verplichten van een aantal zaken zonder te betuttelend te zijn en het respecteren van de autonomie van de scholen om de doelstellingen te bereiken.

De doelstelling van ons plan was tweeledig. Ten eerste ging het over schoolmaaltijden, het hele eetgebeuren en het gezondheidsaspect. Ten tweede is er ook de sociale component waarbij de betaalbaarheid van schoolmaaltijden belangrijk is. Het probleem van de lege brooddozen steekt steeds meer de kop op. Kinderen komen zonder eten of soms zelf met een zak chips als middagmaal naar school. De betaalbaarheidsdoelstelling en de sociale doelstelling via een gezonde maaltijd zijn ook heel belangrijk.

Het luik bewegen was niet opgenomen in ons plan en we hebben daar wat kritiek op gekregen. We konden niet alles doen met de Rafterrevolutie. Met uw klavertjenvier covert u de verschillende aspecten. Als we de twee naast elkaar leggen, komen we tot een heel mooi klavertje inzake gezondheidsbeleid op school.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben gevoelig voor de uitspraken over de light-producten. Op de website van VIGeZ staat een stappenplan met scholen die nog gesuikerde dranken aanbieden in een bepaalde kleur en met scholen die light-producten aanbieden in een andere kleur. Het wordt nog gedoogd om dan uiteindelijk gebannen te worden. Ze hebben die keuze gemaakt omdat die producten beter zijn dan de volledig gesuikerde producten. Ik voel ook wel dat ze daarmee wat gewrongen zitten. Is dat een betere evolutie? Als uit nieuwe onderzoeken blijkt dat dit niet zo is, dan zullen ze dat aanpassen. Dat is ook het voordeel van het feit dat zij het gezondheidsluik opvolgen. Zo krijg je unisono informatie, en niet Onderwijs dat het ene zegt en Welzijn iets anders.

Ik voel dat het hier ook leeft dat het beter is om te werken aan een stapsgewijze afbouw die wordt gedragen door meerderen. Een aantal maanden geleden waren hier nog leden die pleitten voor een volledige afschaffing. Ik kan dan wel stoer doen, maar dat heeft niet noodzakelijk een impact. Als het gedragen is, is dat veel beter.

Wat betreft '1 mile a day': mevrouw Soens, ik had niet gedacht dat dat veel was voor u. (*Opmerkingen van Tine Soens*)

Zowel u als mevrouw Brusseel heeft een soort trauma opgelopen. U bent beiden bijzonder slank. U ziet dat het niet gelijk verdeeld is in de wereld, maar u raakt beiden een pertinent punt aan dat Paul Van Den Bosch ook al heeft aangeraakt. Hij ziet twee pijnpunten in de sportlessen. Sommigen waren al meteen kwaad na zijn eerste uitspraken. In sommige sportlessen staan jongeren veel te veel stil. Bij 3 uur speerwerpen sta je de hele tijd stil om dan tweemaal te werpen. De vraag is of dit soort dingen elementair is. Ten tweede moet de individuele winst veel meer worden beoordeeld. Je moet jongeren graag doen bewegen. Als je bij 5 kilometer lopen, de eerste 10/10 geeft, de tweede 9,5/10, de derde 9/10 enzovoort, dan ben je als laatste niet meer gestimuleerd om te bewegen. Eigenlijk is het bewegen op zich belangrijker dan de geleverde sportprestatie. Die balans moet men zoeken.

Ik deed heel graag sport. Mocht het alleen om bewegen gegaan zijn zonder zich aan elkaar te meten, dan zou ik ongelukkig geweest zijn. Een sportleerkracht moet proberen beide te combineren. Het belangrijkste is dat de leerwinsten worden gemeten. Als een leerkracht erin slaagt om de hele klas graag te doen bewegen, dan is die geslaagd. Die kan een heel bepalende impact hebben op de houding die iemand aanneemt in zijn latere leven. Daarover zijn we het eens. Hetzelfde geldt voor theoretische kennis. Mensen die zeer grote faalervaringen op school hebben opgedaan, zullen misschien ook minder stimulerend zijn tegenover hun eigen kinderen als die naar school gaan.

Het wordt vervolgd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het toenemend aantal twintigers in het buitengewoon secundair onderwijs – 1790 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, uit cijfermateriaal dat collega Schryvers onlangs opvroeg over de leeftijd van de leerlingen in het buitengewoon secundair onderwijs (buso), blijkt een grote toename in het aantal leerlingen die ouder zijn dan 21 jaar. Strikt gezien moeten de leerlingen in het buso de school verlaten als ze 21 jaar worden, maar de school kan een uitzondering toestaan, en dit wordt kennelijk de laatste jaren steeds meer mogelijk gemaakt. De redenen hiervoor zijn dat de mogelijkheden na de school voor deze jongeren beperkt zijn. Zo is er te weinig plaats in de dagcentra, en zijn de plaatsen in de beschutte werkplaatsen ook beperkt.

Het toenemend aantal leerlingen van plus 21 jaar zorgt niet alleen voor deze leerlingen en hun ouders voor problemen, maar ook de scholen zelf moeten kunnen omgaan met deze groter wordende groep. In welk aanbod kan men vanuit de school voorzien voor deze jongeren, zonder dat hun normaal pedagogisch project in het gedrang komt?

Minister, omdat u de vraag van collega Schryvers al beantwoord hebt, zult u zich wel bewust zijn van dit probleem. Worden scholen, die te maken hebben met deze problematiek, extra ondersteund om om te gaan met deze toenemende groep oudere leerlingen? Zult u in de toekomst nog bepaalde acties opzetten om deze jongeren en scholen te ondersteunen? Is er een opvolging van de jongeren die niet meer onder de uitzondering vallen en niet terechtkunnen in de dagcentra en/of beschutte werkplaatsen? Over hoeveel jongeren gaat het? Hebt u reeds overleg gepleegd/gepland over deze problematiek met uw collega bevoegd voor het welzijn? Zo ja, wat zijn de mogelijke oplossingen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, uiteraard is de problematiek mij bekend.

Deze leerlingen krijgen dezelfde omkadering als de andere regelmatige leerlingen van dat type en die opleidingsvorm. De leerlingen moeten uiteraard aan de toelatingsvoorwaarden voldoen en een verlenging hebben gekregen van hun school voor buitengewoon secundair onderwijs. Dit is de ondersteuning waar elke leerling recht op heeft. Het lijkt me moeilijk om nog bijkomende acties te doen omdat het kader eigenlijk vrij duidelijk is.

Op de opvolging van die jongeren hebben wij geen zicht. Wij hebben vanuit onderwijs enkel zicht op het aantal plus 21-jarigen dat nog ingeschreven is in de scholen tot het moment dat ze uitstromen. Zo heb ik ook geantwoord op de schriftelijke vraag van collega Schryvers.

Over de leerlingen die niet meer ingeschreven zijn in de scholen, heeft onderwijs geen gegevens.

Over deze problematiek heeft mijn kabinet met het kabinet van Welzijn overlegd.

De persoonsvolgende financiering die vanaf 1 januari 2017 van kracht wordt, zal hiervoor geleidelijk aan een oplossing kunnen bieden, omdat er prioriteit zal worden gegeven aan bepaalde groepen om in aanmerking te komen voor deze financiering. We moeten hier echter realistisch in blijven: deze vorm van financiering zal niet ineens alle vragen kunnen oplossen, en voor bepaalde leerlingen zullen nog steeds verlengingen gevraagd worden bij de busoscholen, ook na 1 januari 2017.

Dit wordt verder opgenomen door de administratie Welzijn samen met mijn administratie. Hierover zal ook nog een communicatie gebeuren naar de scholen voor 1 januari 2017.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, voor de ondersteuning waarnaar ik polste, dacht ik vooral aan ondersteuning vanuit Welzijn. Het is een probleem, maar de busoscholen waarmee ik heb gesproken, net zoals basisscholen, zijn zeer warme omgevingen en staan er ook voor klaar. Ze signaleren alleen maar. Het mag niet zo zijn dat Welzijn het erbij gaat laten en hen niet meepakt als prioritaire groep.

Minister, u zei zelf dat de persoonsgebonden ondersteuning een mogelijkheid kan bieden. Kan er vanuit Onderwijs niet worden aangedrongen dat de groep die het buso eigenlijk zou moeten verlaten op 21 jaar, als prioritair wordt behandeld?

Als de jongeren meer dan 21 jaar zijn en ze zitten niet in Welzijn omdat Welzijn ze niet opvangt, dan kunnen er misschien methodes, ondersteuning, expertise en technieken om met die groep beter en anders om te gaan, worden doorgegeven. Sommige buso-scholen hebben goede contacten met Welzijn, andere minder. Misschien ligt daar ook nog ruimte voor verbetering.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, elk jaar neemt het aantal twintigers in het buso toe. We kunnen die cijfers niet zomaar naast ons neerleggen. Het fenomeen van het toenemend aantal twintigers doet zich vooral voor in opleidingsvorm 1 en 2. Vooral in opleidingsvorm 1 zijn die cijfers wel frappant. Met het oog op het behalen van een attest, kan er telkens voor één jaar een verlenging worden toegestaan, mits een schriftelijke verlengingsaanvraag. Het is een hele procedure. De verlenging is mogelijk indien er voor die leerlingen geen plaats is in een VAPH-voorziening, een dagcentrum of een beschermde werkplaats, indien er geen werk is of indien de opvang wordt geweigerd.

Minister, hebt u overleg gehad met het VAPH? Wat waren de conclusies? Ik heb altijd aan de andere kant gezeten: wij moesten ze opvangen maar hadden geen plaats. Misschien komt er inderdaad meer openheid door de persoonsgebonden financiering, maar dan moet er nog plaats zijn om ze op te vangen.

Jongeren dienen een verlengingsaanvraag in omdat er geen plaats is in een voorziening of omdat er geen werk is. Zijn er nog andere redenen waarom een verlenging wordt gevraagd?

Opleidingsvorm 2 geeft een algemene sociale vorming en een arbeidstraining met het oog op integratie in een beschermd leef- en werksmilieu. De leerlingen worden opgeleid om tewerkgesteld te worden in een maatwerkbedrijf. Hoe evalueert u de voorbereiding op het professionele werk van die leerlingen? Hoe evalueert u de stages? Helpt het hen om iets sneller in de maatwerkbedrijven te komen of vragen zij ook om iets langer naar school te gaan? Plant u nog bijkomend overleg?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Uw vragen gaan een beetje over hetzelfde: hoe kunnen we ervoor zorgen dat jongeren die 21 jaar zijn en niet meer thuishoren op school, zo snel mogelijk op een goede manier aan de slag kunnen of opvang vinden? Rechtstreeks overleg met de diensten heb ik niet persoonlijk gehad. Er is contact tussen de administraties. Het wordt ook opgevolgd door collega Vandeuren.

Ik kan aan het VAPH vragen om er een prioritaire doelgroep van te maken, maar ik denk dat het goed is om na te gaan hoe we geleidelijk tot een oplossing kunnen komen door het rugzakje dat ze hebben. Er moeten gesprekken worden gevoerd. Ik kan de evaluatie niet uit mijn hoed toveren. Ik ben er wel heel gevoelig voor: vanuit onderwijs proberen we jongeren te versterken en hun een plek laten vinden. Het loopt vrij goed, maar er is een flessenhals voor de opvang van +21-jarigen.

Ik zal nagaan of er een evaluatie ligt. Zo ja, zal ik ze bezorgen. Anders is het beter om een schriftelijke vraag te stellen, dan krijgt u ze officieel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het lerarenloopbaanpact – 1820 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): In de beleidsbrief Onderwijs 2015-2016 wordt aangekondigd dat met de sociale partners gesprekken zullen worden opgestart om een lerarenloopbaanpact te sluiten. De focus zou daarin moeten liggen op werkzekerheid, begeleiding van jonge leerkrachten en maatregelen voor werkbaar werk, "die het meer haalbaar maken om langer aan de slag te blijven". Het loopbaanpact moet ook een bijdrage leveren tot het aantrekkelijk maken van het beroep van leraar. Het is de bedoeling dat het pact door verschillende partners wordt gedragen om zo de duurzaamheid en de gedeelde visie ervan uit te dragen.

In het kader van dat loopbaanpact hebben we op 26 februari in onze commissie het debat gevoerd over het verslag van het Rekenhof over de rechtspositie van het onderwijspersoneel. Daarbij werd ook naar het loopbaanpact verwezen. Ik breng in herinnering dat het Rekenhof wees op de complexe regelgeving inzake het verloop van de loopbaan, verlofstelsels, jobinhoud, prestatieoemers en dergelijke meer. Daarnaast hebben de onderwijskoepels, werkgroepen, vakverenigingen en onderzoekscentra ongetwijfeld ook hun opvatting over de invulling van de lerarenloopbaan. Ook over het pensioen van de leerkrachten hebben we op 13 april een kort debat gevoerd tijdens de plenaire vergadering.

Volgens mij is het thema van de verloning van de leerkracht echter niet of nauwelijks aan bod gekomen. Ik verwijs hierbij naar de loonstudie die de Hay Group in 2000-2001 in opdracht van toenmalig Vlaams minister van Onderwijs Marleen Vanderpoorten uitvoerde, en waarnaar in deze commissie zo nu en dan nog wordt verwezen. Dat rapport bevat een reeks vaststellingen en wijst bijvoorbeeld op de vrij grote loonspanning tussen regent en licentiaat – vandaag professionele bachelor en master – en het beperkte loonverschil tussen directeur en leerkracht. Het concludeert ook dat het totaal loonpakket binnen onderwijs sterk verschilt van de referentiemarkt. Daarna volgt een reeks aanbevelingen, zoals het herdefiniëren van de opdracht van leerkrachten op basis van hun volledig takenpakket en niet meer in termen van uren of vakken; het herzien van de loonschalen van de directies naar een conform marktniveau; het wegwerken

van de loonverschillen tussen tijdelijken en benoemden; het valoriseren van expertise en ervaring van zijinstromers; en het uitwerken van een betere omkadering van beginnende leerkrachten.

We zijn nu vijftien jaar na de Hay-studie en de aanbevelingen zijn in het kader van het loopbaanpact nog steeds actueel. Rapporten zoals dat van het Rekenhof verwijzen immers naar nagenoeg dezelfde problematieken, en u, minister, verwees op eerdere momenten ook naar studies van onder meer Mark Elchardus, de SERV en TALIS.

Ik heb dan ook volgende vragen.

Hoe ver staan de gesprekken met de sociale partners over het lerarenloopbaanpact?

Staat een herziening of actualisering van de verlofstelsels op de agenda van deze gesprekken? Ik heb intussen vernomen dat dat inderdaad zo is, maar kreeg graag wat meer informatie.

Staat de invulling van de opdracht van de leerkracht ter discussie?

Wat zullen de budgettaire gevolgen van het lerarenloopbaanpact zijn?

Wanneer verwacht u te landen met concrete en overlegde voorstellen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Op de meeste van uw vragen, mevrouw Brusseel, heb ik al eens een antwoord gegeven. Ik breng even het kader in herinnering. Op 9 oktober 2015 heeft de Vlaamse Regering op mijn voorstel de mededeling 'Opstart van de onderhandelingen in het kader van een loopbaanpact' goedgekeurd. U kunt die tekst gerust hebben.

Die mededeling bevat vier bouwstenen. Ten eerste de opdracht van de leraar, met centraal de kerntaak; ten tweede een gedifferentieerde en flexibele loopbaan; ten derde de inbedding in een loopbaancontinuüm dat gaat van de beginnende leraar tot en met de ervaren leraar; en ten vierde, zoals u terecht vraagt, het hervormen van de verlofstelsels op basis van transparantie en reële noden. Dat zit er allemaal in.

Op 27 oktober 2015 zijn de gesprekken van start gegaan. De sociale partners hebben ingestemd met de startnota, maar hebben me gevraagd het thema 'schoolleiders' toe te voegen. Ik heb daarmee ingestemd.

Op de startvergadering hebben we beslist om verder te werken in twee werkgroepen. De eerste werkgroep behandelt de loopbaan en opdracht van het onderwijspersoneel, de tweede gaat over de verlopen. Die tweede werkgroep is echter wel eerst van start gegaan, omdat het punt van de verlopen eerst moet worden uitgeklaard.

Op 10 november 2015 zijn de gesprekken van start gegaan met een toelichting over de situatie van de arbeidsmarkt. In werkgroepen zijn er besprekingen gevoerd, maar er is ook heel vaak bilateraal overlegd met werkgevers en werknemers apart en tussen de werknemersorganisaties onderling en de werkgeversorganisaties onderling.

Van bij de aanvang was duidelijk dat voor de vakorganisaties de pensioenhervormingen een zware hypotheek zouden kunnen leggen op het loopbaan-debat. In hun brief van 26 augustus 2015 aan de minister-president laten ze weten dat ze de discussie over de loopbaan niet geïsoleerd kunnen bekijken van het pensioen. Dat is ook logisch want als je langer moet werken, moet je ook

werkbaar werk hebben tot het einde van je carrière. Loopbaan hangt dus samen met pensioen. Daarom gaven de vakbonden aan dat ze wilden temporiseren zolang er geen duidelijkheid is over de federale budgetcontrole. Ik heb daar respect voor, want we hebben eens bekeken wie het meeste wordt getroffen als we bijvoorbeeld een diplomabonificatie invoeren. In de gehele ambtenarenpopulatie vormen de onderwijsmensen de grootste groep. Ze zijn met 160.000. Het overgrote deel van de onderwijsmensen zijn vrouwen en zij dreigen te verliezen. Dat komt natuurlijk omdat vrouwen oververtegenwoordigd zijn in het onderwijs en iets vaker dan mannen deeltijds gaan werken en gebruik maken van de viervijfde regeling. Ik vind het dus zeer logisch en normaal dat de sociale partners vragen om te temporiseren tot de onderhandelingen over de overgangsmaatregelen voor de pensioenen rond zijn. Ik sta daar ook achter en ben zelf vragende partij. Stel je voor dat we over de loopbaan tot een akkoord komen en dat er zes maanden later plots een pensioenhervorming komt. Dat zou veel erger zijn dan nu even wachten zodat we beide op elkaar kunnen afstemmen.

Op vraag van de sociale partners hebben we afgesproken dat we de loopbaan op een geobjectiveerde manier bekijken. Daarin kan ook de schoolopdracht een plaats hebben. Eigenlijk is het te vroeg om daarop dieper in te gaan. Is uw vraag concreet of de verlopen en verlofstelsels daar mee in zitten, dan is het antwoord positief. Loopbaanonderbreking ligt nu op de Vlaamse tafel. In het regeerakkoord staat ook dat als we die afschaffen en vervangen door een zorgkrediet, we goed moeten kijken dat het mensen die op het einde van hun carrière iets minder willen gaan werken, daartoe voldoende mogelijkheden biedt. Ik bekijk het als één geheel en het ene heeft onmiskenbaar een grote impact op het andere. De timing blijft voorlopig wel behouden. Gisteren, vandaag en op 19 mei zijn er vergaderingen van de Nationale Pensioencommissie en het Pensioencomité. Tegen eind mei hebben we dus sowieso een zicht op de federale maatregelen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Dank voor het antwoord, minister. Wat de verlofstelsels betreft, denk ik dat het belangrijk is om daar zorgvuldig mee om te gaan. Ook met de zorgkredieten is dat het geval. Waarom maak ik dat punt? Het is duidelijk dat de verlofstelsels eenvoudiger en transparanter moeten worden. Nu is het allemaal wat te veel. Men moet motiveren. Wat de zorgkredieten betreft, wil ik het praktisch bekijken. Iemand die tegen het eind van zijn of haar loopbaan een jonge grootouder is en voor de kinderen één dag per week wil bijspringen, heeft mijns inziens een lovenswaardige reden om krediet te mogen opnemen. Wie daar problemen mee heeft, wil ik zeggen dat ik gewoon mijn maatschappelijke rol vervul.

In deze fase is het belangrijk om voorzichtig te werk te gaan. We mogen geen grote onrust veroorzaken bij mensen die hun eindeloopbaan hadden vastgelegd. Als u zegt dat minister Vandeurzen dat allemaal zal oplossen en ervoor zal zorgen dat jonge grootouders niet meer moeten bijspringen, dan is het voor mij natuurlijk ook goed. Maar vandaag is de realiteit anders. Ik ben zelf ook moeder. Gelukkig kan mijn moeder al eens bijspringen, maar niet alle jonge ouders hebben dat geluk. Daarmee heb ik niet gezegd dat het werk moet worden geregeld in functie van wie moet babysitten, wel moeten we de realiteit onder ogen zien. Inzake zorgkrediet pleit ik dus voor voorzichtigheid.

Wat de pensioenen betreft, is het verstandig om mensen correct en tijdig te informeren. Het is ook nodig om mensen – zowel ambtenaren als onderwijzers – een gefaseerde oplossing aan te bieden. Het is niet menselijk dat iemand die één of twee jaar voor zijn pensioen staat, plots te horen krijgt dat hij of zij nog vijf jaar moet werken.

Beide elementen zou ik los van het loopbaanpact willen bekijken. Als we echt stappen vooruit willen zetten en het lerarenberoep nog dit jaar aantrekkelijker

willen maken, dan denk ik dat we dat moeten loskoppelen van de discussie over de pensioenen. Er zijn enorm veel interessante aspecten aan dat loopbaanpact. Ik heb horen waaien dat het denkspoor van de schoolopdracht erg concreet wordt. Dan kan men het schoolteam een belangrijke rol geven. Vandaag valt alles op het individu in de klas. Men zou zo druk bij leerkrachten kunnen weghalen en mensen de kans kunnen bieden om zich te specialiseren in bepaalde taken in het schoolteam. Dat biedt ook kansen om Operatie Tarra beter te doen slagen. Alle sociale partners moeten dus beseffen dat het geen goede aanpak is om alles stil te leggen wegens de discussie over één aspect, dat is: het pensioen. Dat hypothekeert de toekomst van ons onderwijs. Ik heb alle begrip voor de eisen inzake het zorgkrediet en de pensioenen. Maar de flexibiliteit van de loopbanen moet er dringend komen.

Nog iets: er is gesproken over de professionalisering van de directies. Ik denk dat we op dat punt een ambitieuze stap vooruit moeten zetten. We moeten de mensen beter opleiden en voorbereiden op hun taak, maar hen daarvoor ook beter waarderen. De heer Vandenberghe zal dat graag horen. De modernisering van de lerarenloopbaan zal enkel een kans op slagen hebben als ook de directeur mee is en een sterke people manager is.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dacht niet dat de loonbarema's het voorwerp uitmaken van het lerarenloopbaanpact, maar wil het voor de duidelijkheid toch vragen. De zijinstroom op zich zit niet in het pact, vandaar mijn vraag of u toch een aanpak hebt om dat mee te nemen. Er heerst in dat verband zeker een nood bij de directies – en dan zeker bij de directeurs in het basisonderwijs. Is al onderzocht of we die mensen extralegale voordelen kunnen geven? Ik denk dan in concreto aan het feit dat nogal wat directeurs met hun eigen gsm bellen. Ze betalen dat allemaal zelf. Het enige wat ze kunnen doen, is hun beroepsonkosten indienen, maar hun uitgaven zijn doorgaans hoger dan dat. De hospitalisatieverzekering kan in de sector via de groepspolis worden afgesloten, maar ze moeten dat wel zelf betalen. Ik weet dat dit budgettaire gevolgen zou hebben, maar toch vraag ik of we daarover kunnen nadenken.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Mevrouw Brusseel, ik begrijp uiteraard uw standpunten over het zorgkrediet en het pensioen, maar hoop toch dat we vooral naar de inhoud van de job kijken wanneer we het over het lerarenloopbaanpact hebben. U hebt het over zo veel details – over het zorgkrediet en het pensioen – dat ik denk dat we verkeerd bezig zijn als we zouden denken dat dat het beroep aantrekkelijker zou maken. Ik denk dat het moet gaan over de inhoud, de loopbaanuitbouw en de organisatie van de school.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik was even in een andere commissie en kon dus niet alles volgen. Maar ik ben tevreden dat in opvolging van mijn vraag van 21 januari een opvolgingsvraag wordt gesteld. Ik wil één element meegeven: we mogen niet onderschatten wat het belang is van loopbaanonderbrekingen voor minder jonge mensen om hun werk werkbaar te houden. Minister, deze onderhandelingen zijn belangrijk en u weet dat. Ik hoop dat in dit debat ook naar de stem van de onderwijssector wordt geluisterd.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het is een boeiend debat. Ik wil nog enkele aanvullende opmerkingen verwoorden. Mijnheer Daniëls, de zijinstroom staat niet in de nota

die de Vlaamse Regering heeft goedgekeurd. Uiteindelijk is de initieel opgenomen regeling weggelaten, want we waren niet zeker of die stand zou houden. Een regeling moet standhouden. Dat vereist ook grote budgettaire inspanningen. We moeten dat samen bekijken.

Inzake extralegale voordelen kan in het kader van een globale oplossing uiteraard alles herbekeken worden.

Ik ben het niet eens met de stelling dat de verlofstelsels, de pensioenregeling en de loopbaan gedifferentieerd en aantrekkelijk houden elementen zijn die apart moeten worden bekeken. Ik vind het goed om die zaken in globo te bekijken. Je moet niet alles tegelijk beslissen, maar je moet wel rekening houden met de impact van het ene op het andere. Er is een werkgroep verlopen en een werkgroep loopbaan, waar alle ingrediënten in zitten die ik heb vermeld. Ik sluit niet uit dat we eerst tot een gedragen oplossing komen in verband met de verlofstelsels. Er zijn nog een aantal zaken van belang naast de verlofregeling in onderwijs. In het regeerakkoord staat dat de loopbaanonderbreking wordt afgeschaft. Collega De Meyer zei al zeer terecht dat daarmee een heel belangrijk element verdwijnt: dat heeft immers een impact op onderwijs, maar ook op het personeel van steden en gemeenten en op het Vlaamse overheidsperoneel. In elk van drie sectoren moet je dan kijken wat de gevolgen zijn. Collega Muyters is bezig met het uitwerken van wat in de plaats zal komen van de loopbaanonderbreking, namelijk het zorgkrediet. Dat is een verlof dat je opneemt met een bepaalde motivering en waarbij je tijdelijk ook minder prestaties kunt leveren. Er moet altijd wel een motivering zijn, wat voor loopbaanonderbreking niet nodig was. Daarnaast wil ik dat er in Onderwijs toch een mogelijkheid blijft bestaan om ongemotiveerd verlof te nemen, maar dan zonder premie. Hoe we dat precies zullen regelen, staat nog niet vast. We moeten dat nu uitwerken, maar dat hangt natuurlijk nauw samen met de regeling die collega Muyters aan het uitwerken is met betrekking tot het zorgkrediet.

Collega Brussel, ik moest glimlachen toen u de grootouders vermeldde. Binnen het dossier zorgkrediet is de vraag of de zorg door grootouders een motief is dat in aanmerking komt. Ik ben het dus met u eens dat de discussie over de loopbaan niet mag worden herleid tot de verlofstelsels, maar het feit is dat die nu op tafel liggen. Door het feit dat de loopbaanonderbreking verdwijnt en vervangen wordt door het gemotiveerd zorgkrediet en het niet-gemotiveerd verlof met verminderde prestaties, moet je dat debat nu wel voeren. Het maakt deel uit van het loopbaan debat omdat de werkgroep verlopen zich daarover buigt. Het zou natuurlijk een verkeerd signaal zijn te zeggen dat we de loopbaan van de leraar versterken door zijn verlof goed te regelen. Dat zou een onjuiste voorstelling van zaken zijn, maar het is wel zo dat zowel het pensioen, als de verlopen en de opdracht zelf de bouwstenen zijn van het geheel.

De voorzitter: Mevrouw Brussel heeft het woord.

Ann Brussel (Open Vld): Minister, ik dank u voor de verduidelijking. Ik ben enigszins ontevreden over de gemaakte opmerking. Het allerbelangrijkste in dit dossier is dat we ervoor zorgen dat jonge mensen kiezen voor onderwijs. Zoiets doe je op jonge leeftijd. Dan ben je helemaal nog niet bezig met verlofstelsels of met zorgkrediet. Als ik praat over zorgkrediet, dan is dat omdat ik rondom mij zie dat het moeilijker wordt voor mensen om hun leven te managen en dat daarvoor ietwat te weinig empathie bestaat. Ik kan u zeggen, als jonge moeder, dat het voor mij geen probleem is dat de loopbaanonderbreking wordt geschrapt, voor zover er kwaliteitsvolle buitenschoolse opvang voorhanden is waar ouders met een gerust hart hun kinderen kunnen achterlaten. We zien evenwel dat het niet zo is: ik heb deze morgen zelf in deze stad een uur en drie kwartier rondgereden van bij mij thuis naar de crèche en naar het werk. Heel wat ouders maken dit mee. Daarom vraag ik om

wat meer empathie wanneer mensen zeggen dat ze het proberen te regelen met de mogelijkheden die er vandaag zijn. Als je aan die mogelijkheden gaat tornen, moet je dat doen in het volle besef dat je daarmee het leven voor veel mensen moeilijker kunt maken. Ik denk dat u mijn bezorgdheid wel kunt delen.

Ik herleid die lerarenloopbaan niet tot een aantal vragen van de vakbonden. Dat is het laatste wat ik zou doen. Wie mij al langer kent, heeft mij al horen pleiten voor een verbeterde lerarenopleiding, meer masters in ons onderwijs, het promoten van levenslang leren, zijinstromers, een herwaardering van het lerarenberoep door 'out of the box' te denken en door perspectief te brengen in de carrière. Kortom, in het lerarenloopbaandebat heb ik wel wat snaren op mijn viooltje.

Ik hoop dat we de komende maanden 'out of the box' blijven denken. Ik hoop ook dat de discussies over de pensioenen op federaal niveau de mensen rond de tafel van het lerarenloopbaandebat de goesting niet ontnemt om 'out of the box' na te denken over het aantrekkelijker maken van de lerarenloopbaan en een grotere waardering voor wat leerkrachten doen in ons onderwijs.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over zittenblijven in het leerplichtonderwijs – 1746 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Er bestaan redelijk wat studies over overzitten in het leerplichtonderwijs. Recent kwamen onderzoekers van de UGent tot de conclusie dat een schooljaar overzitten op lange termijn niet positief is. Ons land bevindt zich aan de top wat het aantal zittenblijvers betreft. Een recent rapport van de OESO wijst uit dat van alle Belgische 15-jarigen 21,6 procent al minstens één keer gedubbeld heeft in het middelbaar onderwijs. Lager onderwijs inbegrepen heeft zelfs 34,9 procent al zeker een keertje een jaar overgedaan.

Wie het onderzoek van professor Baert van de UGent leest, zou tot de conclusie kunnen komen dat zittenblijven de kans op een diploma zelfs verkleint. Leerlingen laten overgaan zonder eisen te stellen aan hun vorderingen, lijkt echter ook geen zinvol alternatief.

In de commissievergadering van 14 oktober 2015 werd bij de bespreking van mijn vraag om uitleg duidelijk verwezen naar de visie van het masterplan, waarin overzitten na een B-attest niet gewenst is, maar dat betekent niet dat overzitten nooit zinvol kan zijn. Dat is ook de genuanceerde visie van Patrick Lancksweerd, voorzitter van de Vlaamse Vereniging voor Schoolpsychologie.

In welke omstandigheden vindt de minister zittenblijven in het leerplichtonderwijs al dan niet zinvol? Welke begeleiding is in beide gevallen nodig?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Meyer, het zal wel uw bedoeling niet zijn, maar ik zou me niet willen wagen aan een opsomming van omstandigheden waarin ik zittenblijven al dan niet zinvol vind. De beslissing tot zittenblijven is in onze regelgeving toevertrouwd aan de klassenraden van de scholen van ons basis- en secundair onderwijs, en ik wens hun bevoegdheid uiteraard te respecteren. Ik ga er dus van uit dat die beslissing met heel veel zorg wordt genomen.

Het is uiteraard wel van belang dat klassenraden de beslissing tot zittenblijven doordacht nemen en goed nadenken over wat er in het jaar zittenblijven aan specifieke ondersteuning en aanpak nodig is. Dat is ook de teneur van uw vraag. Een jaar overdoen is immers zowel voor ouders als voor de leerling een ingrijpende beslissing, die ook een budgettaire en maatschappelijke kost heeft en waarvan de effectiviteit inderdaad geregeld in vraag gesteld wordt.

In het basisonderwijs is de regelgeving aangepast, juist om de beslissing tot zittenblijven zo doordacht mogelijk te laten nemen. Dat is nieuw sinds 1 september 2014. Sindsdien moeten alle scholen over deze beslissing eerst en vooral overleggen met het CLB. Ze moeten de beslissing ook schriftelijk motiveren en mondeling toelichten aan de ouders. En tot slot moet de school ook meegeven welke bijzondere aandachtspunten er voor de leerling zijn in het volgende schooljaar. Dat is uiteraard om te vermijden dat zittenblijven gewoon een jaar 'nog eens hetzelfde' wordt. In het jaar zittenblijven moet worden gewerkt aan de zwakkere punten van de leerlingen, maar kan tegelijk ook worden ingezet op de sterke punten. Een leerling die wegens een welbepaald tekort blijft zitten, kan het op andere punten juist zeer goed doen, en dan zou het voor de leerling demotiverend zijn dat daar geen aandacht voor is.

Voor het basisonderwijs lijkt het mij ook zeer belangrijk dat scholen voor ogen houden dat het decreet het zittenblijven als uitzondering vooropstelt op het algemeen principe van ononderbroken leerproces.

Wat het secundair onderwijs betreft, is zittenblijven als een van de verbeterpunten opgenomen in het masterplan. Het is een probleem dat we moeten aanpakken, met de nodige nuance. We hebben in het begin van dit schooljaar reeds een uitgebreid debat gevoerd over het zittenblijven na het behalen van een B-attest.

In het masterplan zijn enkele maatregelen opgenomen om het zittenblijven tegen te gaan, niet om het volledig af te schaffen, dat wil ik toch onderstrepen. Het masterplan bevat de volgende elementen:

Leerlingen die een B-attest krijgen, kunnen het jaar in principe niet overzitten. Overzitten kan enkel als de klassenraad dit expliciet heeft geadviseerd of ondersteund.

Na het 1e leerjaar van de 1e graad kan enkel in uitzonderlijke gevallen een door de klassenraad gemotiveerd C-attest worden uitgereikt. Na het 1e leerjaar van de 1e graad is een B-attest niet mogelijk. Er wordt wel de mogelijkheid gecreëerd om bij een A-attest verplichte remediëring in het daaropvolgende jaar op te leggen.

We maken momenteel werk van de uitvoering van het masterplan, waarin ook de uitrol van deze maatregelen is opgenomen.

Ik heb vertrouwen in scholen en in de professionaliteit van klassenraden, maar we moeten uiteraard blijven inzetten op verdere professionalisering. Veel scholen weten best wel dat zittenblijven niet het ultieme of enige middel is. Er zijn alternatieven, gaande van inzetten op differentiatie, van een uitgestelde beslissing, in het secundair onderwijs, tot flexibele leerwegen. Het is zeker mijn bedoeling om scholen die dat vragen, te ondersteunen om deze alternatieven nog beter te leren kennen en toe te passen. Zo laat ik momenteel onderzoek voeren naar flexibele leerwegen in het basis- en secundair onderwijs en naar de inzet en de ontwikkeling van competenties van leraren in de laatste jaren basisonderwijs, net wat hun omgaan met differentiatie betreft.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik ben het volledig met u eens dat we vertrouwen moeten hebben in de klassenraden. Die zijn belangrijk, en hun beslissingen zijn essentieel. U hebt een aantal nuances over zittenblijven aangebracht, waarmee ik

het volledig eens ben. Ik zou graag dezelfde nuances terugvinden op het vlak van de principes van zittenblijven, al dan niet na een B-attest.

Ik heb mijn vraag oorspronkelijk ingediend op 12 april, maar op 29 april heb ik een heel interessant artikel gelezen, waarin pedagoge Bieke De Fraine van de Katholieke Universiteit Leuven stelt: "Ik dacht ooit dat zittenblijven verboden moest worden."

Vandaag zegt ze: "Het zit allemaal veel ingewikkelder in elkaar. Voor het merendeel van de zwak presterende leerlingen is zittenblijven zeker niet de beste oplossing. Hun prestaties worden doorgaans beter wanneer ze gewoon naar het volgend leerjaar doorstromen. Alleen kun je hetzelfde niet zeggen over alle leerlingen. Er is wel degelijk een groep voor wie een jaar overdoen gunstig is en die daardoor meer zelfvertrouwen en welbevinden ervaart."

Welk profiel die groep heeft, is De Fraine nu aan het onderzoeken. Uiteraard kijk ik samen met u en velen uit naar de resultaten van het verder onderzoek.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het gaat hier om een debat dat in de pers altijd heel sterk wordt gevoerd in termen van voor of tegen zittenblijven. En dan gaat het over het zittenblijven en niet de reden, de achtergrond en dergelijke meer. Ik verwijs ook naar wat ik in het verleden al heb aangebracht in verband met herexamens. Elke jongere die we met een methode die de klassenraad ter beschikking heeft, ertoe kunnen brengen zijn diploma te halen, moeten we overlaten aan die klassenraad. Als die klassenraad oordeelt dat een herexamen de kans voor die jongere vergroot, moeten we zorgen dat die klassenraad die beslissing kan nemen. Uit eigen ervaring kan ik getuigen dat voor heel wat jongeren dergelijk herexamen de redding is geweest en voor heel wat klassenraden ook de kans heeft gegeven, als die herexamens niet goed waren, serene heroriënteringsgesprekken te kunnen voeren met ouders die openstonden voor die gesprekken.

Wat zittenblijven betreft, ben ik inderdaad blij met de wending van collega-pedagoge Bieke De Fraine, als ze zegt dat voor een aantal leerlingen, in bepaalde situaties, het zinvol is zittenblijven in stand te houden. Dat is iets anders dan 'sowieso' en 'automatisch', maar ik link de twee aan elkaar. Als er geen herexamens worden gegeven en B-attesten zouden worden afgeschaft, resten er twee soorten attesten: A en C.

A betekent dat jongeren mogen doorstromen, en dat in een deliberatie wordt gezegd dat die jongere bepaalde basiskennis niet verworven heeft, maar dat hij mag overgaan. Zoals collega De Meyer zonet zei, is dat ook niet optimaal voor de goede vordering.

Een C-attest betekent zittenblijven. We weten allemaal dat zittenblijven voor één vak of een aantal vakken niet altijd het meest optimale is om een volledig jaar alle vakken over te doen. Ik verzoek u dus, minister, om in dergelijke dossiers genuanceerd te spreken en de autonomie te laten aan de klassenraad, die in dezen veelal juiste en goede overwegingen maakt.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben het uiteraard eens met de reacties die ik heb gehoord. Ik raad iedereen aan eens goed de cijfers te bekijken van het studiesucces van jongeren die een jaartje zijn blijven zitten. Dat is een niet zo positieve evolutie als gekeken wordt naar spijbelen, nog eens een jaar moeten overdoen. Ik ben dus geen warme 'believer' van zittenblijven. Ik ben het er wel mee eens dat het soms noodzakelijk is en dat men met de nodige soberheid en zuinigheid aan de slag moet gaan.

Wanneer een A-attest overgaan betekent en een C-attest zittenblijven, betekent een B-attest toch wel dat de leerling geholpen wordt zich beter of opnieuw te oriënteren. Voor mij is dat een heel waardevol attest. Wil dat zeggen dat het mordicus moet worden gevolgd en verplicht? Neen, het staat ook niet zo in het masterplan. We willen wel dat iets beter wordt nagedacht dan nu. Dat horen we ook van leerkrachten op het terrein, die toch na heel veel kennis van de leerling in een aantal gevallen een B-attest uitschrijven, die proberen te overtuigen dat de leerling zich zou heroriënteren. Als dan de enige vraag van de ouders aan de telefoon of in een klasgesprek is 'als hij of zij het jaar opnieuw doet, kan hij of zij dan in dezelfde richting blijven?', dan staan ze voor een blok. We moeten daar waarde aan kunnen hechten.

We hebben het al vaak gehad over herexamens. Mijnheer Daniels, ik heb geen probleem met herexamens. Er is een verschil tussen op gepaste momenten herexamens toelaten en er een afdwingbaar recht voor iedereen van maken. Ik begrijp dat u vraagt dat er met de inspectie wordt gesproken om scholen niet af te rekenen op het feit dat ze een herexamen inrichten. De inspectie gaat gewoon na wat de instructies zijn en hoe ze worden toegepast. Voor mij kan een herexamen en dat is ook mogelijk in de regelgeving. Het is alleen geen afdwingbaar recht.

Ik hoop dat we ook in dit dossier snel knopen kunnen doorhakken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik ben zeker geen believer van zittenblijven, maar in sommige omstandigheden kunnen zittenblijven of herexamens zinvol zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over extra investeringen in scholenbouw – 1764 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Op 26 maart 2016 deelde u, naar aanleiding van de beslissingen van de Vlaamse Regering met betrekking tot de begrotingscontrole 2016, in een persbericht mee dat door de verlaging van het btw-tarief van 21 naar 6 procent extra investeringen in scholenbouw mogelijk worden.

In uw persbericht hebt u het over volgende zeer gunstige gevolgen: nieuwe schoolbouwprojecten in het kader van het DBFM-programma (Design Build Finance Maintain) 'Scholen van Morgen' voor een investeringsbedrag van 160 miljoen euro, 10,6 miljoen euro extra voor bouw en vernieuwing van scholen, 33 miljoen euro extra per jaar voor nieuwe dossiers, 13 miljoen euro winst per jaar voor de scholen zelf en gespreid over drie jaar komt er 30 miljoen extra voor capaciteitsprojecten voor scholen in de stad Antwerpen. Dat deze nieuwe mogelijkheden bovenop de eerder dit jaar, in februari 2016, toegekende capaciteitsmiddelen komen, geven eens te meer aan dat het deze Vlaamse Regering en de Vlaamse meerderheid menens is om de infrastructuuruitdagingen op het vlak van schoolpatrimonium budgettair aan te pakken.

Op basis hiervan meen ik te begrijpen dat de btw-verlaging zal toelaten dat met eenzelfde omvang van middelen de facto meer scholenbouwprojecten zullen kunnen worden gerealiseerd. Evenzeer meen ik te begrijpen dat de middelen die dankzij de btw-verlaging kunnen worden ingezet, het meer ingewikkeld maken om tot een evidente vergelijking met het verleden te komen die aangeeft hoeveel extra middelen er deze legislatuur voor scholenbouw zullen worden ingezet en

hoeveel extra middelen er vandaag al verworven zijn met het oog op de doelstelling om deze legislatuur 500 miljoen euro extra te investeren.

Minister, kunt u bij deze stand van zaken aangeven hoeveel extra overheidsmiddelen voor scholenbouw vanaf de start van deze legislatuur tot op heden door de Vlaamse Regering reeds beschikbaar werden gesteld en verworven zijn? Kunt u aangeven welke rol de btw-verlaging daarbij speelt ten aanzien van de totale middelen voor schoolinfrastructuur? Kunt u mij de stand van zaken geven van het DBFM-programma 'Scholen van Morgen'? Hoe zal het verdere traject voor de uitbreiding er uitzien door de btw-verlaging? Wanneer zullen de concrete capaciteitsprojecten op schoolniveau definitief zijn en bekend worden, met name schooluitbreidingsprojecten die dankzij de 150 miljoen euro dit voorjaar toegekende capaciteitsmiddelen mogelijk worden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Binnen het DBFM-programma 'Scholen van Morgen' kunnen we 160 miljoen euro extra investeren dankzij de btw-verlaging. Zo kunnen we zeventien nieuwe schoolbouwprojecten vanuit de reservelijst binnen het huidige DBFM-programma laten realiseren. Er komen nieuwe scholen in Izegem, Mol, Ruisbroek, Eke-Nazareth, Sint-Truiden, Retie, Lille, Torhout, Brugge, Genk, Gent, Moorslede, Bredene, Wervik, Vilvoorde, Wilrijk en Antwerpen. Dat is beslist door de Vlaamse Regering op 25 maart 2016. Heel binnenkort staat de juridische aanpassing van de kaderovereenkomst van het DBFM-programma 'Scholen van Morgen' op de agenda van de Vlaamse Regering ter goedkeuring.

Vervolgens is er het effect van de btw-verlaging bij de oude al vastgelegde schoolbouwdossiers die nog aan 21 procent btw werden vastgelegd. Dat is nieuw ten opzichte van de bespreking in deze commissie begin maart 2016. We hebben binnen de Vlaamse Regering afgesproken om elke euro winst die we maken ten gevolge van de btw-verlaging, te herinvesteren in onderwijs. We hebben dus gegrasduind in de oude vastgelegde 21 procentdossiers. We hebben beslist om de btw die niet betaald moet worden in de reeds vastgelegde dossiers, om die vrijgekomen middelen te herinvesteren in de bouw en vernieuwing van scholen. Het gaat om 10,6 miljoen euro per begrotingsjaar, waarvan 9,3 miljoen euro bij AGION en 1,3 miljoen euro bij het GO!, en dit drie jaar lang: in 2016, 2017 en 2018. Dan willen we evalueren of de geraamde cijfers stroken met de realiteit. Zo komen in totaal bijna 32 miljoen euro – exact 31,8 miljoen euro – extra middelen vrij om te herinvesteren de volgende drie jaar. In 2018 zullen we evalueren om het dan desgevallend voort te zetten in 2019 en 2020.

Het spreekt voor zich dat de btw-verlaging ook een positieve impact heeft op de budgetten van dit jaar en de nieuw op te starten bouwdossiers. In 2016 kunnen door de btw-verlaging bijkomende schoolprojecten goedgekeurd worden ten bedrage van ongeveer 33 miljoen euro binnen de reguliere investeringen. Dat is 25,86 miljoen euro bij AGION en 7,18 miljoen euro bij het GO!

Daarnaast is er nog het effect van de btw-verlaging op het eigen aandeel van de scholen in het gesubsidieerd onderwijs: 30 procent in het basisonderwijs en 40 procent in het secundair onderwijs. Dat gaat nog eens over 13,93 miljoen euro middelen die vrijkomen om te herinvesteren. Het totale effect binnen de reguliere subsidiëring en financiering bedraagt zo circa 47 miljoen euro.

We hebben dus 160 miljoen euro DBFM, 32 miljoen euro vastgelegde dossiers waar we kunnen herinvesteren en 47 miljoen euro extra investeringen in 2016 binnen de bestaande budgetten.

Verder besliste de Vlaamse Regering op 25 maart 2016 om aan de scholen in de stad Antwerpen, via de lokale taskforce capaciteit Antwerpen, 30 miljoen euro

extra aan bijkomende capaciteitsmiddelen toe te kennen voor extra stoeltjes in het Antwerpse onderwijs. Zo krijgen de Antwerpse scholen 73,3 miljoen euro om de capaciteitsnoden te lenigen.

In totaal heeft de Vlaamse Regering dit voorjaar 150 miljoen euro toegekend voor de periode 2016-2018 voor de realisatie van extra stoeltjes in het onderwijs.

Wat de middelen vanuit het Vlaamse Klimaatfonds betreft, kan ik u meegeven dat de Vlaamse Regering op 22 april 2016 beslist heeft om 54 miljoen euro te reserveren voor het beleidsdomein Onderwijs voor de volgende vier jaar, dus 2016, 2017, 2018 en 2019. Het gaat om 13,5 miljoen euro per jaar als extra investeringsbudget. In hoofdzaak zijn deze middelen bestemd om energiebesparende investeringen in schoolgebouwen te realiseren, zowel in het leerplicht- als in het hoger onderwijs. Daarnaast is er ook een kleiner bedrag voor het uitwerken van sensibiliserende communicatieve acties. Cruciaal is dat de beoogde CO₂-reductie effectief meetbaar is en gemonitord kan worden. Het gaat om output-gerichte investeringen. Op dit ogenblik werken het departement en AGIO een concreet voorstel en plan van aanpak uit met het oog op de Vlaamse klimaatop.

Ik verheer niet dat we met al deze maatregelen en cijfers een belangrijke inhaalbeweging doen. Die is in niet geringe mate ook te danken aan de beslissing van de Federale Regering om een btw-verlaging in te voeren van 21 naar 6 procent.

Bij de voortgangsrapportage van de uitvoering van het Masterplan Scholenbouw zal ik de geconsolideerde investeringscijfers meegeven.

AGIO geeft mee dat 161 van de 165 DBFM-projecten op dit moment vergund zijn. Van de 165 projecten in het programma 'Scholen van Morgen' zijn er midden april 2016 33 projecten volledig opgeleverd en in gebruik genomen; 120 projecten in bouwfase; 8 projecten in gunnings- of aanbestedingsfase; 1 project in vergunningsfase en 3 projecten in ontwerpfase. Het is mijn ambitie om eind dit jaar 100 DBFM-projecten in gebruik te hebben. Er zijn, zoals ik al zei, 17 extra projecten waaraan we volop aan het werken zijn.

De middelen voor de capaciteitsprojecten zijn verdeeld. Alle steden en gemeenten moeten de lokale taskforce samenroepen. Een aantal hebben dat al gedaan. De lokale taskforce capaciteit heeft als opdracht om op een gedragen manier de ingediende en gekozen capaciteitsprojecten te kiezen. Het ingevulde sjabloon moest tegen 2 mei 2016 aan het Departement Onderwijs en Vorming bezorgd worden. Dat is ondertussen gebeurd. Enkel de lokale taskforce capaciteit Antwerpen kreeg nog even uitstel, vanwege de 30 miljoen euro bijkomende capaciteitsmiddelen die pas eind maart 2016 aan hen werden toegekend.

De ingediende capaciteitsprojectvoorstellen worden op dit moment nagezien en beoordeeld. Het is mijn bedoeling om heel snel tot beslissingen te kunnen komen. Ook de Inspectie van Financiën moet de voorstellen nog onderzoeken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw interessant antwoord en voor het nieuws dat vanuit het Klimaatfonds er nog eens 54 miljoen euro extra komt voor energiebesparende maatregelen voor onderwijsinfrastructuur.

U hebt veel cijfers gegeven. Ik heb geprobeerd zoveel mogelijk te noteren, maar ik heb toch nog een vraag. Is mijn veronderstelling juist dat voor deze legislatuur bij de 500 miljoen euro de extra middelen uit de btw-verlaging komen en de 54 miljoen euro?

Minister, ik zie aan uw lichaamstaal dat het antwoord duidelijk bevestigend is.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, het overzicht geeft nog eens duidelijk aan wat deze regering doet.

Op 9 mei is er nog een omzendbrief verschenen – ET129882 – dat het verlaagd btw-tarief van 6 procent ook van toepassing is op modulaire klasunits. Dat is voor heel veel scholen ook belangrijk als ze hun capaciteit willen verhogen met modulaire units of deze willen aankopen. Het is goed om die communicatie zo snel mogelijk bekend te maken.

Minister, vorige keer heb ik erop gewezen dat door de verlaging van de btw ook de terbeschikkingvergoedingen van de DBFM-scholen zouden moeten dalen. Volgens mij zijn daar ook nog een aantal miljoenen euro die kunnen worden heringezet. Zit dat bedrag in die 10,6 miljoen euro, of kan dit bedrag nog extra worden toegevoegd?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, in een antwoord op een schriftelijke vraag over de energiezuinigheid van het onderwijspatrimonium werd ook gesproken over 54 miljoen euro uit het Klimaatfonds. Ik vraag me af wat het totale bedrag is dat in het Klimaatfonds zit.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik denk dat er meer dan 300 miljoen euro in het Klimaatfonds zit. De regering heeft de keuze gemaakt om het gros van die middelen te investeren in gebouwen: overheidsgebouwen, welzijnsvoorzieningen, onderwijsgebouwen, sociale huisvesting. Onderwijs en sociale huisvesting samen nemen er als entiteit de grootste hap uit. Er zijn ook vervoermaatregelen bij zoals een aantal voorbeeldbussen bij De Lijn. Maar we weten dat via de gebouwen de grootste winsten kunnen worden geboekt. Het is dus van belang om daar volop op in te zetten.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, ik vind het een positieve maatregel en ik denk dat het terecht is om in het eigen patrimonium, wat ook door Vlaanderen wordt gesubsidieerd, maximaal in te zetten vanuit het Klimaatfonds. Is er al een specifiek akkoord met de 'bouwheren' AGION en de inrichtende machten over welke investeringen in aanmerking komen?

Minister Hilde Crevits: Neen, we gaan op dit ogenblik met AGION en het departement na hoe we outputgerichte zaken kunnen ondersteunen. Je kunt die middelen niet zomaar toevoegen aan de investeringsmiddelen omdat we moeten komen tot duidelijk meetbare projecten. Het moeten projecten zijn die ervoor zorgen dat de CO₂-uitstoot vermindert en hoe scholen daartoe kunnen bijdragen. Er wordt met de onderwijsverstrekkers, zowel het gesubsidieerd onderwijs als het GO!, en het departement overlegd om te komen tot een gedragen plan om de 54 miljoen euro te investeren. Het is ook verspreid over een aantal jaren: ongeveer 13 miljoen euro per jaar. We zijn natuurlijk ook afhankelijk van de inkomsten in het fonds. Binnen de regering is er afgesproken wie welke middelen krijgt, maar de middelen moeten natuurlijk wel binnenkomen. Vandaar dat we nu alle middelen hebben vastgelegd zodat er toch een langetermijnperspectief is over hoe we ze verdelen. Iedereen moet nu binnen zijn beleidsdomein afspraken maken over hoe hij het doet. Ik moet dus, samen met de bouwheren, nagaan op welke manier we maximaal rendement kunnen halen uit de investeringen. Dat moet dus nog gebeuren.

Collega Daniëls, de DBFM-vergoedingen moeten inderdaad ook dalen. Dat vraagt onderhandeling. Ze zitten nog niet in de cijfers. Ik heb ze bewust ook nog niet

meegegeven omdat ik zo zorgvuldig mogelijk wil zijn in de cijfers. Vandaar, collega De Meyer, dat ik ook nog geen eindcijfer heb genoemd omdat ik graag in het najaar bij de rapportage zeer zuiver zou kunnen zeggen wat de extra investeringen zijn die we kunnen doen. De winsten uit de btw-verlaging komen op het traject dat we bij de start van de regering hebben afgesproken. Zal het pad van de 500 miljoen euro worden overschreden? Uiteraard zal dat zo zijn. Er was aanvankelijk ook niet geweten dat er 54 miljoen euro uit het Klimaatfonds zou komen. Dat komt er dus ook bij. Ik zal in het najaar oplijsten welke winsten er zijn.

Mevrouw Gennez, precies 299,2 miljoen euro gaat naar de Vlaamse overheid, gebouwen, mobiliteit en lokale besturen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, we kijken uit naar de voortgangsrapportage. Ik denk dat deze regering niet alle problemen die de voorbije decennia op het vlak van scholeninfrastructuur zijn gegroeid, zal oplossen. Dat weten we allemaal. In moeilijke budgettaire omstandigheden worden er echter toch wel zeer belangrijke stappen gezet.

Tot slot nog een knipoog, mijnheer Daniëls, in verband met de mobiele units en de btw-verlaging. Misschien kunt u de mail al naar de scholen sturen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de financiering van het schoolzwemmen – 1843 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Deze vraag en mijn volgende vloeien voort uit de rondetafelgesprekken die ik heb gevoerd met de schooldirecties.

We hebben het daarnet al over beweging en sportactiviteiten gehad. Aangezien er niet in elke stad of gemeente een zwembad is, moeten heel wat scholen uitwijken naar een andere stad of gemeente in de buurt. Dat is de afgelopen jaren nog toegenomen, want heel wat kleinere steden en gemeenten die in de jaren 70 een zwembad hebben gebouwd, beslissen nu om het voor renovatie te sluiten of het niet meer te renoveren en gewoon definitief te sluiten. Daardoor zijn er minder zwembaden en worden heel wat scholen dus geconfronteerd met overbevolkte zwembaden.

In veel scholen is er ook nog altijd een probleem met het busvervoer naar en van het zwembad. In een commissievergadering heb ik ook al aangehaald dat een verdere verplaatsing niet alleen knabbelt aan de lestijden, maar ook voor bijkomende kosten zorgt. Dat betekent een hap uit de maximumfactuur waarvoor geen compensatie bestaat. Opnieuw zijn het scholen van kleinere gemeenten die erdoor getroffen worden. De overheid bepaalt welke middelen ze aan scholen geeft en voor welke taken die middelen bestemd zijn. Door te werken met niet-gekleurde middelen krijgt de overheid de kans haar verantwoordelijkheid door te schuiven en haar handen in onschuld te wassen.

Wij zijn van oordeel dat het de taak is van de overheid dit probleem aan te pakken en vinden dat voor zwemlessen – we zijn wettelijk verplicht de eindtermen op dat punt te halen – gekleurde middelen en extra centen moeten worden

uitgetrokken, zodat de scholen voldoende zwemlessen kunnen aanbieden en de eindtermen voor lichamelijke opvoeding kunnen halen.

Veel scholen denken dat elk leerjaar verschillende uren per week moet gaan zwemmen om de eindtermen te halen, maar dat is niet zo. Bepaalde klassen moeten dat doen om op het einde van het zesde leerjaar de eindtermen te halen.

Mijn voorstel is dat de overheid aan de scholen gekleurde middelen toekent en bepaalt voor hoeveel uren zwemmen die moeten worden gebruikt. En dat budget moet voldoende zijn om de eindtermen te kunnen halen.

Erkent u, minister, de hierboven geschetste problematiek van het ontbreken of de overbevolking van zwembaden en het behalen van de eindtermen?

Wat vindt u van mijn voorstel en bent u bereid het in overweging te nemen? Vooral ook omdat de scholen de eindtermen moeten halen, maar met al te veel problemen worden geconfronteerd. Als de overheid niet helpt, neemt ze eigenlijk haar verantwoordelijkheid niet.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Sinds het schooljaar 2000-2001 heeft elk kind in het lager onderwijs recht op een jaar lang gratis schoolzwemmen om de eindtermen te kunnen halen. Voor scholen die verder verwijderd liggen van een zwembad, is het logistiek uiteraard niet eenvoudig om dat te organiseren. Voor het schoolzwemmen is meer zwemwater van groot belang. Door meer zwembaden te bouwen zorgen we ervoor dat de afstand tussen school en zwembad een beetje verkleint.

De Vlaamse Regering heeft prioritair aandacht voor de zwembadproblematiek. Daarom ook heeft collega Muyters in december 2015 voor de renovatie en de nieuwbouw van zwembaden 10 miljoen euro toegekend. Ook dit voorjaar is er een oproep gedaan voor nog eens 10 miljoen euro subsidiëring. Samen met collega Muyters werk ik ook aan een project om extra te investeren in schoolsportinfrastructuur en het multifunctionele gebruik ervan.

Het gaat hier om een unieke samenwerking tussen de beleidsdomeinen Onderwijs en Sport, in samenwerking met de onderwijsnetten. De oproep met een budget van ongeveer 2,4 miljoen euro voor Onderwijs en Sport samen komt nog dit voorjaar op de tafel van de Vlaamse Regering.

Zoals net al aangegeven, moet het schoolbestuur voor elke leerling van het lager onderwijs gedurende één schooljaar de kosten voor het vervoer naar en van het zwembad en de kosten van de toegangsprijs tot het zwembad dragen. Toen dat werd ingevoerd, hebben mijn voorgangers de werkmiddelen opgetrokken. Het klopt wel dat scholen de autonomie hebben om de toegekende werkmiddelen doelgericht en efficiënt in te zetten. Er is geen gekleurd deel voor schoolzwemmen, maar er is ooit wel extra geld voor uitgetrokken.

Voor mij is het heel moeilijk om nu extra geld voor schoolzwemmen uit te trekken. Wel hebben we samen met de onderwijskoepels zeer actief gezocht naar goedkoper vervoer naar en van het zwembad. Zo werd er bij het begin van de legislatuur op mijn kabinet overlegd met de Federatie van de Belgische autobus- en autocarondernemingen om de kostprijs van het vervoer zwaar te drukken. De suggesties die daaruit voortkwamen, zijn zeker bruikbaar in de lastenboeken als nieuwe busritten worden aanbesteed. Zo kan er bijvoorbeeld in het lastenboek worden opgenomen dat er het eerste en laatste lesuur niet wordt gezwommen, aangezien er op dat moment minder bussen beschikbaar zijn. Zwemlessen moeten dus een beetje goed worden ingepland en niet op ogenblikken dat de

bussen nodig zijn voor het vervoer van en naar de school. Daarnaast wordt er ook gevraagd om bij het aanvragen van offertes te werken met scholengroepen in de plaats van met individuele scholen.

Ik stel ook vast – en juich dat zeer sterk toe – dat steeds meer scholen de fiets kiezen voor het vervoer van en naar het zwembad, maar daarmee zijn we er nog niet, en ik deel uw bezorgdheid, mijnheer Vandenberghe. Ik heb echter niet zomaar een buideltje met extra middelen te geef en vergeet ook niet dat toen we beslisten dat scholen een jaar lang gratis zwemlessen moesten geven, we ook de werkmiddelen hebben verhoogd. Ik sta uiteraard open voor alle constructieve suggesties en initiatieven om de infrastructuur en het vervoer te verbeteren.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Dat er een jaar schoolzwemmen moet worden georganiseerd, is inderdaad een stap in de goede richting, maar de problemen blijven natuurlijk. De scholen moeten de eindtermen halen, en ik stel vast dat heel veel scholen daarmee in de praktijk worstelen, dat ze er niet altijd geraken en dat het moeilijk is zwemlessen te organiseren. De inspectie controleert echter wel of de eindtermen op het einde van het zesde leerjaar zijn bereikt en houdt geen rekening met de problemen van vervoer en lange afstanden die moeten worden afgelegd. Dat kan trouwens ook niet altijd met de fiets.

Dat er geen extra middelen kunnen worden uitgetrokken, had ik als antwoord ook wel verwacht, maar het zou wel eens nuttig zijn dat de inspectie duidelijk communiceert. Scholen weten vaak niet precies wat er moet gebeuren om de eindtermen te halen. Ze zouden dat moeten weten, maar veel scholen denken vandaag nog altijd dat ze met alle zes de leerjaren moeten gaan zwemmen, één keer per week, per twee weken of per maand. Eigenlijk hoeft dat niet. Het kan met een paar klassen per jaar. Misschien kan de inspectie die informatie duidelijk aan de scholen doorgeven en hen zo ondersteunen. Nieuwe zwembaden zullen er ook niet van vandaag op morgen komen en het zal altijd een probleem blijven.

De voorzitter: U wijst er inderdaad op dat het belangrijk is dat de scholen de eindtermen kennen, mijnheer Vandenberghe, en blijkbaar is dat niet altijd het geval.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik heb een korte vraag, echt uit interesse. Het Gemeenschapsonderwijs heeft eigen bussen. Ik merk dat die soms op de speelplaats geparkeerd staan, terwijl de vrije school of de gemeenteschool drie straten verder op zoek moet naar een bus om naar het zwembad te rijden. Ik weet niet of de overheid dat per se moet regelen, maar is er geen manier te bedenken om die bus breder in te zetten, uiteraard tegen betaling, om de vervoersproblemen op te lossen? Het is een open vraag, ik ken het antwoord niet, maar misschien een punt dat we kunnen meenemen.

Minister Hilde Crevits: Ik moet dat eens bekijken. Daar kan ik nu niet op antwoorden.

De voorzitter: Ik weet vanuit de praktijk dat dit zeer moeilijk is. De vraag is in het verleden al meermaals gesteld, en het antwoord was steevast negatief. Blijkbaar is dat niet vanzelfsprekend.

De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): De vraag is goed, maar het is moeilijk te realiseren. Die bussen worden ook opgevorderd om schoolreizen en andere uitstappen mogelijk te maken. Het is al erg moeilijk om alles binnen één scholengroep te organiseren,

laat staan om dat netoverschrijdend aan te pakken. Dit zal altijd een discussiepunt blijven. Maar uw antwoord volstaat voor mij, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de financiering van anderstalige nieuwkomers – 1844 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, ik wil vooral een bezorgdheid uiten. Het goede initiatief om de scholen voor elke anderstalige nieuwkomer 950 euro te geven, lokt ook wat bezorgdheid uit. Ik bekeek de omzendbrief eens en stel ook vast dat veel directeurs niet klaar zien in de financiering van anderstalige nieuwkomers. Ik stel vast dat ze zelf verificateurs moeten raadplegen omdat ze niet goed weten hoe de berekening moet worden gemaakt. Als de berekening fout is, is het een hele administratieve rompslomp om alles recht te zetten.

Ik geef twee voorbeelden. Een school was echt niet zeker of de berekening goed was, en zocht hulp. Het is geen alleenstaand geval. De verificateurs worden blijkbaar overbevraagd. Voorts is er het geval van een kind dat in de derde kleuterklas zit, maar eigenlijk al in het eerste leerjaar zou moeten zitten. Klopt het dat men voor dat kind geen toelage krijgt? Er blijven dus nogal wat vragen hangen. Is het mogelijk om daarover duidelijke informatie aan de scholen te verschaffen? Het is een korte vraag die zeker niet de bedoeling heeft om de regeling zelf in vraag te stellen, want die is goed. Maar transparantie is nodig.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik kan kort antwoorden. Uiteraard ben ik bereid om transparant te communiceren; ik doe niets liever. Ik maak van de gelegenheid gebruik om mijn waardering uit te drukken voor de manier waarop scholen en leerlingen omgaan met de uitdagingen waarvoor ze staan. Er is al veel gediscussieerd over de loopbanen en de verlopen. Maar als ik zie hoe leerkrachten omgaan met kinderen die hier nieuw zijn en de taal en de cultuur niet kennen, en dan terecht komen in een klasje waar kinderen zitten die zelf nog uit verschillende culturen komen en andere talen spreken, dan moet ik zeggen dat ze dat schitterend aanpakken. Ik heb ook vastgesteld dat muziek erg verbindend werkt, want dat is toch een beetje een universele taal. Ik heb begrepen dat u niet vraagt naar een uitleg over de technische aspecten van de regeling, maar gewoon vraagt om het nog eens goed aan de scholen uit te leggen. Wel, ik zal dat zeker doen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil nog twee zaken aanstippen. Mijnheer Vandenberghe, u hebt het in uw vraag over de anderstalige nieuwkomers.

Minister Hilde Crevits: De heer Vandenberghe vroeg enkel om nog eens duidelijk alle regels aan de scholen te communiceren. Ik heb daarop geantwoord dat ik dat zal doen. Ik ben dus niet op de inhoud van de regeling ingegaan.

Koen Daniëls (N-VA): In de schriftelijke voorbereiding van de vraag gaat het over de aangroei van anderstalige kleuters, en niet over iets anders. Dat is belangrijk. Een tweede opmerking: de uitbetaling van die 950 euro per maand

loopt eind juni ten einde. Ik denk wel dat de scholen vragende partij zijn om die regeling voort te zetten. De aangroei van anderstalige kleuters zal zich ook de komende jaren doorzetten. We moeten dus duidelijkheid creëren. De N-VA is vragende partij om na te gaan wat we vanaf 1 september 2016 kunnen ondernemen om scholen te ondersteunen die inspanningen leveren om de kennis van het Nederlands te bevorderen. Want op dat moment zijn die kinderen niet verdwenen. Op relatief korte termijn moeten we daarover een beslissing nemen, denk ik.

Minister Hilde Crevits: U mag me altijd extra middelen geven.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Ik heb niets toe te voegen aan de vraag die ik heb gesteld.

Minister Hilde Crevits: Aangezien in het verslag enkel het gesproken woord wordt opgenomen, wil ik opmerken dat ik slechts antwoord op de vragen die ik krijg. De heer Daniëls reageerde op een aantal bedenkingen die op papier staan, maar dat doe ik niet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het advies van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB) over Blended Learning – 1907 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): “Vlaanderen op de kaart zetten als een ‘brand’ voor hoogwaardig digitaal onderwijs”. Dat is één van de ambities die de Koninklijke Vlaamse Academie van België (KVAB) formuleert in zijn visietekst over het gebruik van Blended Learning in het Vlaams hoger onderwijs. Onze hogescholen en universiteiten staan volgens de academie voor de grote uitdaging om nieuwe technologieën op een versterkende manier te combineren met bestaande vormen van kwalitatief contactonderwijs.

Vanuit de overtuiging dat Blended Learning kan bijdragen tot een efficiënter en gedifferentieerder hoger onderwijs, formuleerde de academie een reeks van aanbevelingen om de uitbouw van digitale evolutie te ondersteunen. Enkele aanbevelingen springen in het oog: de oprichting van een interuniversitair centrum dat een stimulerende en ondersteunende rol kan vervullen in de ontwikkeling van Blended Learning en Massive Open Online Courses (MOOC) aan de Vlaamse universiteiten. Verder pleit de KVAB om rond MOOC’s en digitaal leren de internationale ontwikkelingen niet achterna te lopen en een zeer ambitieus Vlaams actieprogramma op te starten. Opvallend is ook dat de academie adviseert om het partnerschap met de Open Universiteit Nederland te herdenken.

Minister, wat is uw analyse van de vaststellingen en aanbevelingen die de KVAB formuleerde naar aanleiding van haar denkersprogramma? In mijn schriftelijke vraag nr. 176 van 2015-2016 gaf u aan dat u het idee van de academie om een Vlaams Platform op te richten voor digitale innovatie in het hoger onderwijs genegen was. U zou samen met de KVAB en de hoger onderwijsinstellingen bekijken wat de mogelijkheden zijn. Kunt u hierover uw visie en een stand van zaken geven?

In mijn vraag om uitleg nr. 2758 van 2015-2016 over de uitbouw van MOOC's gaf u aan dat u de Vlaamse studiecentra van Open Universiteit zou blijven ondersteunen. De academie gaf in haar advies aan dat de Open Universiteit weliswaar een rijke ervaring heeft in digitaal onderwijs, maar stelde ook dat de instelling niet de internationale reputatie en onderzoeksbasis van de traditionele universiteiten heeft, waardoor haar diploma's in Vlaanderen maar in beperkte mate worden erkend. Hoe kijkt u naar het advies van de academie om de samenwerking te herdenken?

In haar advies stelt de KVAB dat de valorisatie van ICT in het hoger onderwijs "niet vanzelf tot stand zal komen" en pleit ervoor om naast een bottom-upapproach, waarbij docenten en universiteiten waardevolle initiatieven nemen, ook een top-downactieprogramma te ontwikkelen. Enkel op deze manier zou Vlaanderen toonaangevend kunnen zijn in dit domein. Hoe kijkt u naar deze stelling? Op welke manier kan volgens u een beleid van zowel onder als bovenaf? Bent u voorstander van een Vlaams actieprogramma zoals door de academie wordt voorgesteld? Welke overige adviezen van de KVAB zal u meenemen in uw beleid? Op welke manier wenst u de verdere evolutie van digitaal hoger onderwijs te ondersteunen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik waardeer ten zeerste dat de KVAB zo intensief rond dit thema werkt en daarbij actief de universiteiten en hogescholen betreft. De digitalisering van onderwijs is een internationale realiteit die logischerwijze ook geldt voor Vlaanderen. Open en online hoger onderwijs, en meer specifiek de combinatie van online en offline onderwijs of Blended Learning, kunnen bijdragen tot een nog efficiënter en effectiever hoger onderwijs en tot de inbedding van nog meer internationale ervaringen.

Zoals iedere vorm van onderwijs wordt het hoger onderwijs continu uitgedaagd om nieuwe technologieën te benutten en zo de onderwijssystemen, de curricula, de leermaterialen en de pedagogisch-didactische methoden te verbeteren. Als je gaat kijken naar wat docenten dag in dag uit realiseren, stel je vast dat velen onder hen dit ook effectief doen.

Onze Codex Hoger Onderwijs creëert ook expliciet alle mogelijkheden hiertoe, maar het behoort tot de autonomie van de instelling en de docent om het onderwijs op de meest geschikte manier aan te bieden. Het is intussen bijna evident dat daarbij gebruik wordt gemaakt van technologie en vernieuwende methoden. De overheid hoeft dit niet te verplichten: dan zouden we immers ingrijpen op die autonomie.

Ons financieringssysteem voorziet ook niet in een specifieke beloning voor deze of gene onderwijsmethode: hoger onderwijs wordt gefinancierd op basis van het aantal opgenomen studiepunten, het studiesucces van de student en het feit dat het gaat om kwalitatief onderwijs.

Wat betreft uw vraag over een Vlaams platform voor digitale innovatie heb ik mijn administratie destijds gevraagd om verder te verkennen welk draagvlak er is voor zo'n platform. Recent, op 20 april 2016, organiseerde de KVAB een seminarie daarover. De algemene teneur was positief. Ik stel dus vast dat er een draagvlak is.

De vraag is nu heel concreet welke vorm het platform moet aannemen. Het is realistisch om van zo'n platform te verwachten dat men technologisch meer gaat samenwerking, maar te ambitieus om te verwachten dat het de instellingen ook zal stimuleren om inhoudelijk nog meer samen te doen dan ze nu al uit eigen beweging doen.

Dan kom ik tot uw derde vraag. De Nederlandse Open Universiteit levert net zoals de andere universiteiten geaccrediteerde bachelor- en masterdiploma's af. Deze worden dus automatisch en volwaardig in Vlaanderen erkend.

Het klopt wel dat studenten niet zo vaak kiezen om hun diploma volledig via online onderwijs te behalen. We hebben in Vlaanderen ter ondersteuning van die open universiteit vijf studiecetra, waar studenten informatie en ondersteuning krijgen en ook hun online examens kunnen afleggen. Die centra bevinden zich in onze Vlaamse universiteiten en krijgen een jaarlijkse subsidie van 620.000 euro.

We hebben in Vlaanderen geen Open Universiteit. Ik stel mij oprecht de vraag of het zinvol is in één klein taalgebied te voorzien in twee Open Universiteiten en of het niet beter zou zijn alle digitale onderwijsaanbod te centraliseren in één universiteit. In Vlaanderen kan iedere hogeschool en universiteit opleidingen en vakken aanbieden via afstandsonderwijs of Blended Learning. Dat lijkt mij wel een goede situatie, maar ik vind het een goede zaak om meer samenwerking tussen onze eigen instellingen onderling en met de Open Universiteit Nederland of andere buitenlandse spelers aan te moedigen.

Wat uw vierde, vijfde en zesde vraag betreft, ben ik eigenlijk wat terughoudend om vanuit de overheid sterk sturend op te treden als het gaat over de manier waarop docenten en instellingen hun onderwijs aanbieden. Ik denk dat we daar de autonomie moeten respecteren. Een actieplan kan goed zijn, maar het moet gedragen zijn door wie onderwijs verstrekt. Daarvoor lijkt mij het platform geschikt. Dat brengt ons weer bij uw eigen suggestie. Ik zal daarin ook investeren.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreid antwoord. Ik besef dat ik daarrond heel veel vragen heb gesteld en verwijzingen heb gemaakt. Scholen en kennisinstellingen moeten krachtige leeromgevingen zijn en in het kader daarvan zie ik eigenlijk heel deze thematiek.

De digitale mogelijkheden zijn vandaag inderdaad bijzonder groot. Er zijn al ontzettend veel en ook mooie voorbeelden van eindeloze digitale leervormen. Ik heb mij al uren geamuseerd met het bekijken van filmpjes en dergelijke. Ik denk ook wel dat de eerlijkheid gebiedt dat we een juist evenwicht moeten zoeken tussen die digitale leermethodes en het contactonderwijs. We moeten dat ook zeer ernstig nemen als nieuwe leermethode, als nieuwe vorm.

De academie geeft aan dat een aanpak die enkel van onderuit vertrekt niet voldoende is om de digitale evolutie in goede banen te leiden en dat de overheid dus een ondersteunende rol moet kunnen opnemen door samenwerking, innovatie en kennisdeling rond dat digitaal onderwijs binnen het hoger onderwijs te stimuleren en een draagvlak te creëren. Ik geloof ook absoluut in het platform dat gerealiseerd moet worden. Ik ben dus heel blij dat u meermaals in uw antwoord hebt aangegeven dat het platform een structureel gegeven is om rond Blended Learning verder te kunnen werken.

Minister, ik ben heel tevreden met uw antwoord.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Celis, mijn antwoord was eigenlijk nog langer, ik heb het wat ingekort, want het was heel uitgebreid. Het waren ook wel uitgebreide vragen.

Rond dat platform wil ik u nog meegeven – maar ik denk dat u het daarmee eens bent – dat ik niet graag tot een zware structuur wil komen, het moet een soepel

en wendbaar iets zijn dat gedragen wordt. Daarin zal ik nu investeren. We moeten ook nagaan hoe we dat op de best mogelijke manier kunnen doen. Ik ben het eigenlijk met u eens.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het gratis ter beschikking stellen van leermateriaal via open onderwijs – 1908 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Deze vraag over het gratis ter beschikking stellen van leermateriaal via open onderwijs heeft een link met mijn vorige vraag.

De nieuwe digitale vormen van leren en studeren worden steeds meer een vast onderdeel binnen het aanbod van het onderwijs. In het laatste decennium zien we binnen deze digitale mondiale evolutie ook een belangrijke beweging onder universiteiten en hogescholen door het gratis ter beschikking stellen van eigen cursusmateriaal op het internet, met of zonder leertraject, in de vorm van open onderwijs. De filosofie hierachter is dat kennis en het bijhorend cursusmateriaal beschouwd worden als een publiek goed. Een bekend voorbeeld van open onderwijs is de Open Educational Resources (OER), die door UNESCO sterk wordt ondersteund en door de organisatie beschouwd wordt als een manier om de participatie aan het hoger onderwijs te vergroten.

In het kader van het multicampusproject (MuLLLTi) van de Associatie KU Leuven werd over het gebruik van OER enkele jaren geleden een bevraging georganiseerd bij de Vlaamse universiteiten en hogescholen. Uit de resultaten bleek dat de bevroegde instellingen vooral de "kwaliteit om les en leermateriaal te verbeteren" als grootste voordeel van OER noemen. Daarnaast wordt ook het bereiken van nieuwe doelgroepen en het streven naar een efficiëntere manier om onderwijs te organiseren aangegeven als goede reden om OER op te nemen in het beleid.

In Vlaanderen kennen we reeds een aantal initiatieven, zoals binnen de KU Leuven, waarbij de universiteit een aantal opleidingsonderdelen publiceert op een website als OpenCourseWare (OCW). Ook binnen andere instellingen zoals de KATHO en UGent lopen er soortgelijke projecten.

In uw beleidsnota verwees u naar de Europese Commissie, die in haar strategie 'Rethinking Education' de inzet van ICT en Open Educational Resources als mogelijke oplossing ziet om te komen tot meer open en flexibel leren.

Hoe kijkt u naar de evolutie om steeds meer onderwijsmateriaal gratis ter beschikking te stellen aan het grote publiek? Kan OER volgens u een meerwaarde betekenen voor ons onderwijs? Zo ja, op welke manier? Hoe evalueert u de huidige inspanningen aan onze universiteiten en hogescholen om te participeren in deze mondiale beweging van open onderwijs? Waar staat Vlaanderen op dat vlak in vergelijking met andere landen? Kunt u maatregelen nemen om deze evolutie binnen ons onderwijs nog meer te ondersteunen en te stimuleren? Ik ga ervan uit dat het antwoord 'ja' is. Op welke manier wenst u dit dan te realiseren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Celis, onderwijsmateriaal beschikbaar stellen voor het grote publiek vind ik een positieve zaak. Op dit moment kan je zowat

over elk onderwerp wel een online cursus vinden. Zeker als we er allemaal van overtuigd zijn dat kennis onze voornaamste grondstof is, dan moeten we zo veel mogelijk materiaal beschikbaar stellen. Het is van belang dat dat zowel voor reguliere studenten als voor afgestudeerden een meerwaarde kan betekenen, en zeker als het studenten de mogelijkheid kan bieden om te studeren op de momenten waarop dat ze dat ook zelf wensen. Het biedt docenten de mogelijkheid om het onderwijsmateriaal te gebruiken, te reproduceren en aan te passen als onderdeel van het eigen cursusmateriaal. Voor afgestudeerden biedt het de mogelijkheid om hun kennis wat op te frissen. OpenCourseWare en open en online studiemateriaal kan ook bijdragen om de internationalisering van ons hoger onderwijs en van het curriculum positief te beïnvloeden.

Een deel van dat onderwijsmateriaal wordt geproduceerd door eminente docenten, waarbij ik geen uitspraken wil doen over wie ik eminent vind en wie niet. Maar het geeft wel een garantie voor de academische kwaliteit. De evolutie van al die zaken hangt samen met de evolutie naar Open Access van onderzoeksresultaten, wetenschappelijke publicaties en de data die daaronder liggen.

Uit de initiatieven die u zelf opsomt in uw vraag, kan ik besluiten dat Vlaanderen het nog zo slecht niet doet. We zijn geen koploper, maar dat is in deze materie bijna onmogelijk omdat we een kleine regio en een klein taalgebied zijn. Een precieze internationale vergelijking is niet zo eenvoudig. Je zou kunnen kijken naar het Europese scorebord voor Massive Open Online Courses (MOOC's). Daar zie je dat Spanje, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Duitsland het meest actief zijn, en verder ook Zwitserland, Nederland, Italië en Denemarken. Die laatste zijn kleinere landen die wel een grote traditie hebben in het voorzien in opleidingen in andere talen dan de eigen landstaal, met name Engels of Frans. De Belgische cijfers moeten we wat nuanceren omdat ook internationale organisaties die hier hun vestigingsplaats hebben, meetellen, bijvoorbeeld het European Schoolnet. Verder zien we ook dat de cijfers positief beïnvloed worden door een zeer hoge activiteit van Louvain-la-Neuve, met 27 MOOC's in dezelfde periode waar de KU Leuven er 3 heeft. Maar ook hier speelt de taal een rol.

Wat betreft de ondersteuning wil ik verwijzen naar het antwoord dat ik daarnet heb gegeven bij de vraag over de adviezen van de Koninklijke Vlaamse Academie van België, als het ging over de vernieuwde vormen van onderwijs en het platform.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, dank u wel voor het antwoord. Het doet me altijd enorm deugd als ik op vragen over elektronische platformen uw engagement hoor. Ik ben daar zelf een geweldige believer van, en het doet dan ook altijd deugd als ik dat in uw antwoorden een heel stuk kan herkennen.

Ik hoed me voor het gebruik van Engelse termen, want ik heb daar een heel boze mail over gekregen omdat ik het woord 'taskforce' had gebruikt. Ik probeer nu de vertalingen mee te nemen in de mate van het mogelijke. Sommige mensen nemen er blijkbaar wat aanstoot aan, zeker omdat er vertalingen bestaan, neem ik aan.

De vormen van open onderwijs, zoals OER, bieden heel wat mogelijkheden om dat grote publiek te bereiken op het moment dat het hun past. Ik weet ook dat er nog heel wat scepsis tegenover bestaat bij bepaalde professoren en docenten. Ik probeer dat ook te begrijpen. Ik vermoed dat er nog een groeiprocés moet zijn in de academische wereld om daar verder mee om te gaan. Er is nog een deel onbekendheid rond de mogelijkheden die OER en OpenCourseWare bieden, maar dat zal tijd nodig hebben. Het mag ons zeker niet tegenhouden om de beweging die is ingezet, te stimuleren en de kwaliteitsvolle initiatieven die al door verschillende universiteiten en hogescholen werden genomen, aan te moedigen.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Zeker in het geval van OER, het delen van digitaal materiaal, is het de vraag hoe we moeten omgaan met het copyright en de intellectuele eigendomsrechten. Hebt u wat dat betreft al contact gehad met bijvoorbeeld uw federale collega's of andere partners om daar nog wat meer duidelijkheid rond te krijgen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Celis, er bestaan open standaarden. Dat werkt dus al.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over Dataloep – 1929 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, vorige maand lanceerde u de applicatie Dataloep via 'Mijn Onderwijs'. Met deze applicatie wordt aan scholen en scholengemeenschappen informatie aangeboden waarmee directies aan de slag kunnen gaan.

Als sp.a zijn wij zeer blij met de lancering van de applicatie. Dit gaat verder op de ingeslagen weg van datagebruik en -deling in het verhogen van de slagkracht van de scholen en ons onderwijs. We zijn ook zeer tevreden over de manier van werken: de overheid levert op een gebruiksvriendelijke manier cijfers aan, en de scholen kunnen die in hun beleid meenemen.

Dit sluit zeer mooi aan bij een voorstel dat wij eerder lanceerden, namelijk om de data van studiesucces, door- en uitstroom te gebruiken als meetinstrument voor het al dan niet succesvol aanwenden van de SES-middelen (socio-economische status). Door die data te koppelen aan de leerlingensamenstelling, krijgen scholen bovendien een goed zicht op hun resultaten en kunnen ze zich meten met andere scholen binnen hun scholengemeenschap of regio. De best presterende scholen kunnen gedetecteerd worden en als 'best practices', desgewenst unaniem, gedeeld worden met anderen.

Minister, kunt u een beeld geven van de verdere plannen met Dataloep, zoals het verzamelen van bijkomende data of visualisatiemogelijkheden? Voorziet u ook in feedbackmomenten met gebruikers, om permanent aan de noden van scholen en scholengemeenschappen te voldoen? Ziet u een mogelijkheid om, zoals voorgesteld, Dataloep te gaan verfijnen als meetinstrument voor de impact van SES-middelen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Gennez, in eerste instantie zal aandacht besteed worden aan het ter beschikking stellen van gegevens voor de instellingen van het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs. Momenteel ontvangen die instellingen nog altijd geen verrijkte gegevens vanuit het beleidsdomein. Op termijn zullen alle databundels via Dataloep ter beschikking worden gesteld. Voorbeelden daarvan zijn de attesteringen, de in- en uitstroom van leerlingen en de doorstroom naar het hoger onderwijs, voor de scholen van het voltijds gewoon secundair onderwijs. Daardoor kunnen scholen en schoolbesturen meer eigen data en vergelijkingen raadplegen dan nu het geval is. Eind mei

krijgen hogescholen en universiteiten ook toegang tot Mijn Onderwijs. Dataloep zal op dat moment gegevens voor generatiestudenten over instroom, 'time to graduation' en studierendement ter beschikking stellen.

Scholen zijn op dit ogenblik de eerste ervaringen aan het opdoen met de nieuwe tool. Binnen de tool wordt ook de nodige aandacht besteed aan de ondersteuning van de gebruikers. Ook kunnen zij via contactpersonen en een generiek mail-adres hun vragen stellen en tegelijkertijd ook hun eerste feedback bezorgen. Ook binnen de werkgroep Informatie – het overlegorgaan in het kader van het kenniscentrum tussen het GO! en de representatieve verenigingen van inrichtende machten en de administratie – kunnen suggesties aan bod komen. Een ander kanaal zijn de informele contacten tussen de pedagogische begeleidingsdiensten en de contacten met scholen en schoolbesturen, die bijdragen tot het in kaart brengen van de noden van de instellingen.

Binnen Dataloep worden in de eerste plaats gegevens van de scholen op een gestructureerde manier en binnen een verrijkte context teruggekoppeld naar scholen en schoolbesturen. Naar analogie met de databundels zal binnen Dataloep ook aandacht worden besteed aan een filtering van de gegevens op het niveau van de vier leerlingenkenmerken: thuistaal, opleidingsniveau moeder, buurt en schooltoelage. Via de databundels en Dataloep worden gegevens op het niveau van de eigen school op regelmatige basis en verrijkt teruggekoppeld, maar er worden geen uitspraken geformuleerd over de doelmatigheid van de besteding van de middelen, wat ook niet de bedoeling is. De doelmatigheid van de middelen kan niet via Dataloep ter beschikking worden gesteld, aangezien dat een doorgedreven wetenschappelijke analyse vergt, die gebaseerd is op meer en andere gegevens dan die waarover wij als administratie beschikken.

Eigenlijk willen we alles wat we krijgen, zo veel mogelijk teruggeven aan degenen van wie we de gegevens verkregen hebben.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Bedankt, minister. Zoals reeds gezegd, is het een goede zaak dat we Dataloep blijven verfijnen.

Ik heb nog een bijkomende vraag over de SES-middelen en de geplande hervorming in het regeerakkoord – u weet dat we daar geen voorstander van zijn. Kunt u enig inzicht geven in wat de plannen nu zijn? Wij zijn wel voorstander van het verhogen van de bandbreedte. Dat hebben we al herhaaldelijk gezegd. Het meten van de impact kan geen kwaad voor de legitimiteit van het bestaan van de gekleurde SES-middelen. Acht u het – dan niet via Dataloep, maar eventueel via een andere weg – raadzaam om meer transparantie en effectiviteit te kunnen meten dan vandaag het geval is? Of vindt u dat dat vandaag niet aan de orde is?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Er is eigenlijk geen band tussen wat we nu via Dataloep ter beschikking stellen en de discussie over de SES-middelen. Daarom zei ik net dat we daar niet de effectiviteit of de efficiëntie van gaan meten. We willen dat scholen inzicht kunnen krijgen in de resultaten en de informatie van de koppeling met de leerlingenkenmerken meenemen.

Wat de SES-middelen betreft, zijn er nog geen wijzigingen aangebracht op het systeem dat nu bestaat. We hebben wel alle onderzoeken. We zijn nu rustig aan het bekijken op welke manier we het systeem kunnen verbeteren. Het Rekenhof heeft een aantal suggesties gedaan rond kleuring. U weet dat ik een opdracht heb om de scholen geen extra lasten te bezorgen. Het is, zoals bij heel veel zaken in Onderwijs, een vrij genuanceerde aanpak die we proberen te volgen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mevrouw Gennez, u hebt het over de SES-middelen. Bedoelt u daarmee de GOK-werkingsmiddelen (gelijke onderwijskansen)? Of bedoelt u de SES-omkaderingsmiddelen? Ik stel de vraag vanwege het dataproces dat daarachter zit. Het zou interessant zijn voor de scholen, of voor wie daar toegang toe heeft, om inzicht te krijgen in het aantal uren en centen dat een school krijgt en welk resultaat daarmee wordt bereikt. Ik stel in die scholen vast dat leerkrachten vaak geen zicht hebben op wat hun school aan extra omkaderingsuren krijgt vanwege de populatie, maar wel zicht hebben op het aantal extra werkingsmiddelen die scholen krijgen a rato van hun populatie. Ik stel mijn vraag in dat kader. Kan daar geen rekening mee worden gehouden wanneer een school het overzicht krijgt van zijn normale lesurenpakket en van het extra dat ze op basis van het leerlingencriterium ontvangt? Dan kunnen zij de benchmark maken, om op die manier te weten waar zij scoren en waar andere scholen scoren.

Minister Hilde Crevits: Ik kan alleen maar zeggen wat wij kunnen doen. Wij kunnen aan de scholen ter beschikking stellen wat we hebben. Dat betekent dat we kunnen terugkoppelen op basis van de leerlingenkenmerken die aan leerlingen worden gegeven. We proberen daar wat meer structuur aan te geven. Maar of de scholen daarmee verder aan de slag gaan, met de leerkrachten en zo, dat is een zaak van de school. In principe kan de school daar veel interessante informatie uit halen, dat klopt.

Mevrouw Gennez had het, denk ik, over het zinnetje in het regeerakkoord, dat stelt dat de werkingsmiddelen evolueren naar een gelijke bijdrage per leerling. Ik heb die band doorgeknipt. Wat we met Dataloop doen, is niet bedoeld om te gebruiken als instrument om daarin te gaan wijzigen. Dat is een ander debat. Ik had de vraag zo begrepen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de noodkreet van de hogescholen – 1944 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik heb een vraag over een niet onbelangrijk thema.

Op 29 april, dat is ondertussen bijna veertien dagen geleden, hebben studenten en docenten op het Martelarenplein actie gevoerd en de Vlaamse Regering een beetje op het matje geroepen over de financiering van de hogescholen. Ze doen dit naar aanleiding van een daling van het budget dat zij naar voren schuiven. Volgens de website wantwijzijnhetwaard.be steeg het aantal studenten, volgens hun berekening, de voorbije zeven jaar met 33 procent en verminderden de middelen per student, volgens hun berekening, met 25 procent. Ze zeggen daarbij dat er van hogescholen een aantal bijkomende taken worden verwacht, zoals internationalisering en een gelijkekansenbeleid. Dat zorgt voor een toenemende werkdruk bij het personeel van de hogescholen, waardoor er nu aan de alarmbel wordt getrokken.

Voor een parlements lid is het lastig dat er hier en daar nog andere cijfers over het budget per student in het hoger onderwijs circuleren. Het is dus voor ons niet echt duidelijk welke cijfers nu al dan niet juist zijn.

Uit de evaluatie van de financiering van het hoger onderwijs van april 2015 komen nog andere cijfers naar voren. Die cijfers gelden niet per student, maar betreffen het aantal opgenomen studiepunten. Collega's, ik trap voor iedereen die dit thema van nabij volgt een open deur in wanneer ik zeg dat studenten zeven jaar geleden meer studiepunten opnamen dan vandaag. Een student die 60 studiepunten opneemt versus een student die gemiddeld 54 studiepunten opneemt, dat is wel een verschil van 10 procent. Ik stel vast dat het bedrag per opgenomen studiepunt voor alle financierbare opleidingen en contracten voor de hogescholen van 89,21 euro in 2011 gestegen is naar 94,01 euro in 2014. Voor de volledigheid verwijs ik naar pagina 59 van die evaluatie. Deze cijfers geven dus een iets ander beeld dan het globale werkingsbudget delen door het aantal studenten.

Minister, voor de goede gang van zaken en het goede debat luidt mijn eerste vraag: kloppen de cijfers van de actiegroep dat het budget per student significant is gedaald, als u daarbij rekening houdt met het aantal opgenomen studiepunten per student?

Het hoger onderwijs, dat zijn de hogescholen en de universiteiten. Ik stel vast dat de universiteiten zeer stil zijn in dit debat. Ik stel bovendien ook vast dat dit aanleiding heeft gegeven tot serieuze spanningen binnen de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS), tussen de hogescholen en de universiteiten. Ziet u binnen de enveloppe van het hoger onderwijs mogelijkheden tot heroriëntering van de middelen? Ik heb al begrepen dat u op uw kabinet niet hier en daar nog een zak met nog niet uitgegeven extra middelen hebt gevonden.

Hoe ziet u de rol van de associaties in dit verhaal? Die hogescholen behoren tot associaties.

Zullen of kunnen de hogescholen door de stijging van het inschrijvingsgeld niet over extra middelen beschikken? Als u mijn eerste vraag over het budget per student en per opgenomen studiepunt samenneemt met mijn laatste vraag over het inschrijvingsgeld, welk beeld kunt u dan naar voren schuiven met betrekking tot de al dan niet daling en de omvang van de daling van de financiële middelen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u, collega's, het is inderdaad een belangrijke thematiek. Ik heb veertien dagen geleden in de gietende regen de actie van de hogescholen bijgewoond. Zij vroegen mij om toch ook even langs te komen. Het is misschien het moment om een aantal dingen wat duidelijker te stellen. Het is juist dat er wat spanning is binnen de VVS. We hadden het er vanochtend al eens over.

Ik was wat verrast door de actie. Een aantal weken of minder voor de actie had ik op mijn kabinet een vergadering samen met de rectoren en de hogescholen in het kader van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR). Toen is de afspraak gemaakt om vooral samen acties te ondernemen. Ik was dus wel wat verrast dat de hogescholen plots met een eigen actie kwamen. Maar goed, ik begrijp de bezorgdheden. Iedereen moet zijn eigen zaken kunnen regelen.

Ik geef eerst wat duiding over het financieringssysteem. Het financieringssysteem van het hoger onderwijs werkt op basis van financieringspunten. Die financieringspunten komen tot stand op een heel welbepaalde manier, die ik zelf niet heb uitgevonden. Die manier bestaat al ettelijke jaren. Hoe zit dat in elkaar? De input is het aantal studiepunten dat studenten opnemen. De heer Daniëls heeft daar al naar verwezen. De output is het aantal studiepunten dat ze behalen. Het houdt ook rekening met het feit of de studenten een diploma behalen. Verder worden er ook gewichten toegekend voor bepaalde categorieën

studenten: beursstudenten, studenten met een functiebeperking en werkstudenten wegen een beetje meer. Er worden ook verschillende gewichten gegeven aan de verschillende studiegebieden. Dat zijn de onderwijsbelastingseenheden (OBE's). Het ene studiegebied weegt dus zwaarder door dan het andere.

Men houdt ook rekening met het feit of het gaat om financierbare studenten, met leerkrediet, in financierbare opleidingen, dus niet in de meeste master-na-masteropleidingen en slechts half in de bachelor-na-bacheloropleidingen.

Collega's, als ik daarover eerlijk mijn gedacht mag zeggen: het is een enorm complexe formule. Zij die zeggen dat je een eenvoudige rekensom kunt maken en een bedrag per student kunt berekenen, zijn wonderen. Als ik zie met welke parameters men allemaal rekening moet houden, dan zie je meteen dat het veel complexer is dan gewoon het aantal studenten gedeeld door het budget. Daarom komt een dergelijk bedrag ook al jaren niet meer voor in het statistisch jaarboek. Die formule is zo complex omdat, ten eerste, het hoger onderwijs geen open-eindefinanciering kent – niet vandaag en ook niet in de vorige legislatuur – en, ten tweede, de flexibilisering vereist dat je niet zomaar per hoofd gaat financieren, maar rekening houdt met wat studenten opnemen en met wat ze behalen. Het is heel belangrijk om dat te onderstrepen. Het is geen financiering per hoofd, maar een financiering die ook rekening houdt met output.

De actie #wijzijnhetwaard maakt toch zo'n berekening. Ik vind het eigenlijk wel begrijpelijk dat ze zo'n berekening maken omwille van het punt dat ze willen maken. Als je een punt wil maken en je moet dat doen aan de hand van de manier waarop dat systeem in elkaar zit, kun je dat punt moeilijk maken.

Hoe werken zij? Ze doen dat door het bedrag van de effectieve werkingsuitkering te delen door het aantal studenten. Maar ook zij worstelen met hun eigen berekening. Op de website spreekt men bijvoorbeeld van een daling in algemene termen met 25 procent. Maar als je dan de fiche op diezelfde website neemt, zie je dat het wordt uitgedrukt in koppen. Daar gaat het dan om een daling van 21 procent. Als je het uitdrukt in voltijdsequivalenten (vte's), studenten die 60 studiepunten opnemen, heb je een daling van 16 procent. In hun eigen berekeningen zie je dus ook dat het niet zo evident is.

Collega's, afhankelijk van de berekeningswijze kom je dus tot andere resultaten. In de evaluatie van het Financieringsdecreet waarnaar u verwijst, mijnheer Daniëls, namelijk de tabel op bladzijde 59, zijn de zuivere werkingsuitkeringen gedeeld door het aantal opgenomen studiepunten van studenten in financierbare opleidingen en financierbare contracten. Dat zijn de diploma- en creditcontracten. Dat is nog een andere manier.

Telkens worden hier enkel de effectieve werkingsuitkeringen meegenomen, maar die vertegenwoordigen slechts 1,4 miljard euro van de in totaal bijna 1,7 miljard euro die het beleidsdomein Onderwijs jaarlijks investeert in het hoger onderwijs. Middelen buiten de enveloppe blijven daarbij buiten beschouwing, bijvoorbeeld middelen voor projectmatig wetenschappelijk onderzoek (PWO), academiseringsmiddelen (AOM's), de Brusselmiddelen, de stuvo-middelen (studentenvoorzieningen) – waarin ik, als jullie dat goedkeuren, nog extra wil investeren – en de investeringsmiddelen. Je moet je telkens de vraag stellen of je die bedragen eigenlijk wel kunt delen door het aantal studenten.

Als je dat dan toch doet, dan vind ik het vrij logisch dat je alle middelen vanuit het beleidsdomein Onderwijs deelt door het totaal van alle inschrijvingen en inderdaad abstractie maakt van elke nuance. Dan kom je met een totale investering van 1,7 miljard euro en zo'n 235.000 inschrijvingen nu al aan een bedrag van 7200 euro per inschrijving. Maar dat is dan weer het gemiddelde over alle hogescholen en universiteiten samen. Daar knelt natuurlijk ook een

schoentje. Je zou het budget ook eens kunnen delen door het aantal diploma's. Dat is heel interessant. Dan stel je met zo'n 55.000 diploma's per jaar vast dat Vlaanderen daarin gemiddeld ongeveer 30.000 euro investeert, opnieuw gemiddeld voor hogescholen en universiteiten, bachelors en masters samen. Dat zijn bedragen waarover we ons zeker niet hoeven te schamen.

Ik heb nu heel wat uitleg gegeven over de manier van berekenen en daarbij alle mogelijke kanttekeningen geplaatst, omdat ik het relevant vond om dat te doen. Nu kom ik tot het punt dat de hogescholen willen maken.

De eerste vraag was of het budget per student de afgelopen jaren is gedaald. Mijnheer Daniëls, u hebt het al opgemerkt: het is zo dat het totale budget voor het hoger onderwijs ieder jaar stijgt. De effectieve werkingsuitkeringen bedroegen in 2008 1,2 miljard euro en nu 1,4 miljard euro. Ook de bedragen buiten de enveloppe nemen toe, bijvoorbeeld door de groeipaden, maar een evolutie is moeilijker te berekenen omdat bepaalde deelbudgetten ook van beleidsdomein zijn gewisseld. Het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (PWO), bijvoorbeeld, zat vroeger bij Economie en nu bij Onderwijs. Ik benadruk dat zelfs tijdens de afgelopen twee jaren, in budgettaire moeilijke tijden, het totaalbudget licht is blijven toenemen. De maatregelen die werden genomen, betroffen altijd ingrepen op de groeimechanismen in het systeem, bijvoorbeeld op de kliks en de groeipaden, maar niet op de basis zelf.

Het budget stijgt dus jaarlijks, maar, en dat is het punt dat de hogescholen willen maken, het aantal inschrijvingen stijgt sneller. In om het even welke berekening daalt het gemiddelde bedrag per student. Daar hebben ze dus zeker een punt. Je kunt dan discussiëren over de mate waarin het daalt – 25 procent, 21 procent, 16 procent –, maar het is een realiteit. Ik kan het zonlicht ook niet ontkennen. Ook gezien de explosie van het aantal hogeschoolstudenten dalen de budgetten per student, hoe je dat ook berekent.

Nu, dat is ook niet verwonderlijk. Ik wil daar ook wat duiding bij geven. De financiering van het hoger onderwijs is geen openendfinanciering, in tegenstelling tot die van het leerplichtonderwijs: iedere toename van studentenaantallen wordt slechts vertraagd en gedeeltelijk door het budget gevolgd. Dat is eigen aan het kliksysteem en dat zit ingebakken in het financieringsmechanisme sinds het ontstaan ervan in 2008. Ik wil daarbij toch ook wel opmerken dat vóór 2008 de financiering van het hoger onderwijs een gesloten enveloppe was. Er bestond zelfs geen kliksysteem. Dat systeem is er gekomen in 2008. (*Opmerkingen van Tine Soens*)

Inderdaad, mevrouw Soens.

Ik wil daarmee de bezorgdheid van de hogescholen niet wegwuiven. Ik heb dat al gezegd. Ze willen een punt maken en je kunt discussiëren over de manier waarop, maar ze hebben een punt. De grafieken in de evaluatie van het Financieringsdecreet zijn bovendien ook glashelder. Mevrouw Soens, dat kliksysteem is inderdaad ingevoerd door een socialist, zoals u net hebt gezegd. Dat systeem is echter pas in 2012 in werking getreden, zodat het bedrag per student tot 2012 gewoon in vrije val was. Sindsdien is de achtervolging ingezet, maar die gaat traag, wat ook eigen is aan een kliksysteem. Noch mijn voorgangers, noch ikzelf hebben tot nu de mogelijkheid gehad om die achtervolging te versnellen. Dat kliksysteem was op zich al een verworvenheid ten opzichte van een systeem waarbij de enveloppe volledig gesloten was en dus geen groei toeliet, maar de situatie is er zeker niet eenvoudiger op geworden, zeker niet nu onze hogescholen zeer populair zijn. U hebt de cijfers gezien. Er zijn evenveel studenten die hogeschoolopleidingen volgen als universiteitsstudenten. Dan zit men nog eens met een vertraagde klik, en ook deze regering heeft een klik niet toegekend. Dan krijg je die bezorgdheden die ze naar voren brengen.

Ik heb me ook afgevraagd of ik op dit moment middelen kan heroriënteren. Ik ben daarover ook in gesprek gegaan met de VLUHR. Ik heb de evaluatie van het Financieringsdecreet immers gelezen. Ik ben alle hogescholen ook eens gaan bezoeken, en ook de universiteiten. Ik ga geen voorafnames doen, maar ik heb een beetje moeite met de manier waarop opleidingen worden gewaardeerd. Voor de ene krijg je meer, voor de andere minder. Je voelt dat daar een grote spanning op zit. Mijnheer Daniëls, als je echter binnen een bepaalde enveloppe moet heroriënteren, want u vraagt een heroriëntatie, dan betekent dat dat je gaat schuiven met evenwichten en sowieso ook weer winnaars en verliezers krijgt. De vraag is of dat een haalbare kaart is: als je dat niet kunt doen binnen een groeiende enveloppe, kun je dan tot een 'gedragen' heroriëntatie komen? Ik wil ook niet proberen het probleem van de hogescholen op te lossen door er een te creëren bij de universiteiten. Dat lijkt me ook geen optie. Ook bij die universiteiten is de vraag naar financiering groot. Het klopt dat zij wegens het onderzoeksdeel van hun financiering per student gemiddeld meer krijgen dan de hogescholen. Dat moeten we ook eerlijkheidshalve durven toe te geven. Er wordt van de universiteiten echter ook een ander soort onderwijs verwacht, namelijk academisch onderwijs met een stevig onderzoeksonderdeel. Ik heb zelf al gezegd het wel belangrijk te vinden dat hogescholen ook voldoende toegang krijgen tot die onderzoeksmiddelen, maar daarvoor moeten we eigenlijk niet echt veel regels wijzigen.

Ik wil ook opmerken dat, net door de problemen bij de hogescholen, het decretaal voorziene groeipad voor de hogescholen in 2016 integraal wordt uitgevoerd, terwijl dat voor de universiteiten gedeeltelijk wordt vertraagd. We hebben dat op die manier goedgekeurd in de begroting. Dat mag uiteraard geen aanzet zijn tot een verdere ingrijpende herverdeling.

We moeten ernaar streven om de financiering van de hogescholen te laten groeien, in de eerste plaats door het toepassen van het klikmechanisme, na de bevrozing in 2015 en 2016, en het terug volledig uitkeren van de voorziene groeipaden. U hebt ook kennis genomen van het meerjarentraject en het daarin voorziene budget. Op dit ogenblik is opnieuw in de klik voorzien. We moeten de begroting 2017 natuurlijk nog goedkeuren. In de meerjarenbegroting zijn die bedragen vanaf 2017 ook ingeschreven. De hogescholen hebben actie gevoerd. Ik heb de context geschetst, cijfers genuanceerd, maar ook begrip proberen te tonen voor de context waarin de hogescholen verkeren. Het is van cruciaal belang dat we de groeipaden zoals ze gepland zijn, vanaf volgend jaar weer kunnen volgen.

De associaties kunnen en moeten een rol spelen in het optimaliseren van een aantal processen. Ik denk daarbij aan grote aankopen, het gezamenlijk opzetten van systemen, het optimaliseren van het aanbod, het stimuleren van samenwerking. Dat kan efficiëntiewinsten opleveren, wat een positieve invloed zal hebben op de kosten van de instellingen. De mate waarin dit nu gebeurt, verschilt van associatie tot associatie, maar dat is ook logisch aangezien de samenstelling en de noden van de verschillende associaties sterk uiteenlopen. In ieder geval belet niets de hogescholen en de universiteiten om samen te werken in functie van een optimale benutting van de overheidsfinanciering.

Op uw laatste vraag, over de gestegen inschrijvingsgelden, kan ik u geruststellen dat we als overheid nul euro krijgen van de opbrengsten van de inschrijvingsgelden. De studiegelden gaan integraal en rechtstreeks naar de instellingen. In mijn antwoord op de actuele vragen van 17 februari heb ik al aangegeven dat de meeropbrengst voor de hogescholen wellicht zo'n 20 miljoen euro bedraagt per jaar.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ben blij dat u de cijfers die rondgaan toch ook in hun perspectief zet in het licht van de financiering van ons hoger onderwijs. Ik vind dat

belangrijk omdat er een teneur ontstaat dat het hoger onderwijs bijna niets krijgt. Daarmee wil ik niet gezegd hebben dat we niet ongevoelig zijn voor de vaststellingen op het terrein. We zouden ons gemakkelijk populair kunnen maken – misschien gaan collega's dat straks wel doen – door gewoon te zeggen dat u in extra geld moet voorzien. We hebben in het verleden bij de begroting een aantal amendementen gezien van andere partijen waarin ze voor allerlei posten extra geld willen, maar de amendementen vanwaar het geld moest komen, zaten er niet bij. Ik kan dat alleen maar vaststellen.

Minister, ik heb nog enkele bijkomende vragen en suggesties. Een van de zaken waarover men klaagt, is het aantal studenten, of moet ik zeggen opgenomen studiepunten, die zich bij elke docent voordoen. Daar ben ik wel gevoelig voor. Als je als docent communicatie moet geven en je kan dat doen in een praktijkles met twaalf, of je moet als docent die praktijkles geven aan veertig mensen, dan moeten die lessen wel op een andere manier worden georganiseerd. Daarbij stel ik me wel de vraag: het is een enveloppefinanciering. Er komt een enveloppe toe bij die hogeschool en die maakt dan de opdrachten per docent, wat zich vertaalt in procenten voor bepaalde opdrachten. Daar moet ook nog eens gekeken worden hoeveel middelen er waarnaartoe gaan en hoeveel middelen er effectief worden besteed voor de docenten. Ik stel de vraag echt uit interesse om te weten welke marge we nog hebben.

U bracht een zeer interessant gegeven aan, de OBE's, de onderwijsbelastingseenheden. Iemand die nu op uw kabinet werkt, maar vroeger een andere functie had, heeft daar ooit nog een zeer mooie vrije tribune over geschreven. Op dit moment komt zeer pijnlijk naar voren hoe die OBE's ooit tot stand zijn gekomen. Ze zijn ooit tot stand gekomen om ervoor te zorgen dat iedereen hetzelfde kreeg. Er zijn coëfficiënten in alle mogelijke gedaantes gekomen, en dat geeft vandaag natuurlijk een probleem als er zich een verschuiving voordoet in de studentenpopulatie. Als er een stijging is bij studenten in technische professionele bachelors, en een status quo of een daling in bachelors in de meer humane en sociale richtingen, dan heeft dat impact, want de enen genereren meer dan de anderen. Als ik dan verder kijk naar de inkanteling van de hogeschoolopleidingen, bijvoorbeeld de industriële ingenieurs, dan zie ik dat die opleidingen een heel mooie boost hebben gekregen op het vlak van coëfficiënt om over te gaan van professioneel hoger onderwijs naar de universiteit. Ik hoor bij de hogescholen dat dat hen toch een beetje de ogen uitsteekt. Het zijn eigenlijk zeer gelijkaardige opleidingen. Daar gebeurt ook nog altijd tetraonderzoek. We kunnen ons misschien toch de vraag stellen om die OBE's nog eens onder de loep te nemen, maar ook nagaan of zo'n forse stijging van de OBE's van de ingekantelde opleidingen nog altijd te verantwoorden is. We maken ons daar niet populair mee, maar we moeten de moed hebben om daarnaar te kijken.

Als je kijkt naar het variabel onderwijsgedeelte voor de professionele opleidingen, dan is het zeer juist dat u zegt dat het gaat om opgenomen studiepunten en het behaalde diploma.

Zo kom ik tot een ander punt waarop deze meerderheid sterk inzet: een goede oriëntering en een snelle heroriëntering. Als de werkgroep de cijfers afzet ten opzichte van het aantal studenten, dan zouden we blij kunnen zijn dat er veel studenten in het hoger onderwijs zitten. In eerste instantie ben ik daar blij om, maar we moeten vooral blij zijn als er meer studenten zitten in de juiste opleiding op het juiste niveau van het hoger onderwijs, waar ze een gerede kans op slagen hebben. We moeten dus niet alleen nadenken over een goede oriëntering, maar ook over een snelle en goede heroriëntering.

Wat betreft de toekomst en de klik in 2017, hopen we allemaal samen dat de economische situatie zich herstelt. Als ik kijk wat het effect is van de aanslagen

in Zaventem en de lockdown in december 2015 op de totale Belgische cijfers, dan ben ik wat pessimistisch. Ik zie de realiteit onder ogen. We mogen niet onderschatten wat de aanslagen voor België en Vlaanderen betekenen.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Voorzitter, ik wil hier niet de discussie over de begroting en de middelen voor de stuvo's voeren. We zullen daar later nog genoeg tijd voor hebben. Ik zou ook niet willen dat de heer Daniëls me verwijt dat ik de populist uithang, maar natuurlijk heeft deze regering zelf tweemaal de klik niet toegepast. Als ik de heer Daniëls goed heb begrepen, dan is de klik voor 2017 ook nog niet helemaal zeker.

Ik heb een serieus probleem met uw laatste vraag over de verhoogde inschrijvingsgelden en de extra middelen. We zien dat er meer beursstudenten aan de hogescholen zitten. Het hoger inschrijvingsgeld voor hen telt minder mee. We zien ook dat er extra forfaitaire kosten worden doorgerekend aan studenten en hun ouders. Daar is een tijd geleden nog een actuele vraag over gesteld. Het komt er dus eigenlijk op neer dat de besparing van deze regering terechtkomt bij de studenten en hun ouders.

Deze week was er nog een communicatie van Odisee, die stelde dat er steeds meer studenten een spreiding van het inschrijvingsgeld of de studiekosten vragen. Dat toont aan dat er wel degelijk een probleem is. Ouders met studerende kinderen hebben het steeds moeilijker om de studies te betalen. Deze regering moet nagaan of het verhoogde inschrijvingsgeld daar ook geen effect op heeft.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Daniëls, het was de bedoeling van uw vraag om de cijfers in perspectief te zetten. Ik heb dat in mijn antwoord dan ook gedaan.

U had een opmerking over de enveloppefinanciering. Het klopt dat hogescholen zelf verantwoordelijk zijn voor de opdrachten, maar ik geloof niet dat daar enige verspilling gebeurt. Ik denk echt dat de middelen optimaal worden aangewend en dat er geen grote marges op zitten. Die indruk wil ik niet wekken.

De OBE's hebben een geschiedenis. Er is een decretale evaluatie gepland in 2018 voor de universiteiten. Ik wil gerust kijken of dat vroeger kan, maar is het niet beter om het traject te volgen dat decretaal is ingeschreven? We kunnen dat bespreken.

U hebt een punt inzake de oriëntering en heroriëntering. Een op vijf studenten die start, behaalt nooit een diploma. Mevrouw Soens, ik heb het dan niet over het feit dat men mag herkansen of een jaar overzitten. Ik weet dat u daar gevoelig voor bent. Het is de realiteit dat een op vijf die start aan een universiteit of hogeschool geen diploma behaalt. We kunnen discussiëren over de maatschappelijke kost, maar we kunnen ook eens nagaan wat de psychologische kost is voor de jongeren die het wel hebben geprobeerd, misschien meerdere keren, maar er niet geraken. We moeten inzetten op goede oriëntering en heroriëntering van jongeren.

Dat is ook de reden waarom ik van hbo5 een volwaardige plaats wil maken in de hogeronderwijsruimte. We zien nu dat er iets mankeert. Ik wil van hbo5'ers geen minibachelors maken, dat moeten hbo5'ers blijven. Na het secundair onderwijs moet hbo5 wel volwaardig hoger onderwijs zijn. Geen enkele leraar in het secundair onderwijs zal nu zeggen dat een leerling hbo5 moet volgen. Het zit precies buiten de onderwijsruimte. We willen dit volwaardig inkantelen in het hoger onderwijs en zorgen dat jongeren recht hebben op een studietoelage.

Dit past allemaal in goed oriënteren. Het is ook de reden waarom we wat willen rationaliseren. Er moet een helder en transparant aanbod zijn zodat men goede keuzes kan maken.

Collega Daniëls, uw opmerkingen over oriënteren en heroriënteren zijn goed. U weet dat Columbus nu wordt getest voor oriëntering. Toelatingsproeven worden in de wetenschapsrichtingen aan de universiteiten en in alle lerarenopleidingen in de hogescholen gestart. Er is altijd twee jaar nodig om te valideren. We hebben het mogelijk gemaakt dat men sneller kan heroriënteren. We zijn echt wel gedreven aan de slag, ook om de oriëntering te verbeteren, niet met het oog op minder kansen geven maar net met het oog op meer kansen geven en proberen te vermijden dat jongeren die starten, gedemotiveerd uitvallen.

Mevrouw Soens, deze regering heeft de klik inderdaad niet toegepast. Ik ga er alles aan doen om in 2017 de klik wel toegekend te krijgen. Hij is niet verloren. Hij zal in de toekomst blijven spelen en dat is niet onbelangrijk. Je kunt commentaar hebben op het feit dat hij niet is toegekend, maar als hij wel was toegekend, zou je kunnen zeggen dat je meteen alles opzuigt van het verleden en dat het er maar een is. Hij wordt vertraagd in de toekomst verder toegekend. We zijn hem niet kwijt. Hij wordt vertraagd gegeven en dat is met de groeipaden ook zo.

In het bedrag van 20 miljoen euro is rekening gehouden met de beursstudenten. De studiegelden zijn opgetrokken en de inkomsten gaan naar de hogescholen.

Voor mij kunnen extra forfaitaire kosten niet. Als je kosten aanrekent, moet je dat transparant doen. Het is mogelijk dat er kosten worden aangerekend, maar dan moet je duidelijk maken waarvoor ze dienen. Ik heb het niet voor forfaits, ook niet in het secundair onderwijs.

Het is langs de ene kant spijtig dat er spreiding van inschrijvingsgeld wordt gevraagd, maar het zou langs de andere kant best kunnen dat hogescholen meer reclame maken voor het feit dat men gespreid kan betalen en dat meer studenten en ouders vragen om dat te doen. Ik heb daar geen probleem mee. U zegt dat meer studenten en jongeren problemen hebben, maar ik wil u toch melden dat de studentenaantallen in absolute cijfers ook dit academiejaar weer met 2 procent zijn gestegen. Dat is goed. Er zijn er ongeveer 2040 bijgekomen. Maar ik zou nog gelukkiger zijn als er nog meer jongeren ook gekwalificeerd uitstromen en een diploma halen na een studietraject te hebben doorlopen.

Elke begroting is een harde dobber. Ik wil nog eens opmerken dat deze regering ervoor heeft gekozen om een aantal ingrepen te doen. Ook Onderwijs heeft een bijdrage moeten leveren die verhoudingsgewijs kleiner was dan de bijdragen van anderen. Het is ook wel een vaststaand gegeven dat elke euro die je investeert door een jongere te laten studeren in het hoger onderwijs, zichzelf meervoudig terugverdiend. Het zal geen optie zijn, ook niet van deze regering, om in een situatie terecht te komen waar jongeren de kansen niet meer grijpen die ze hier kunnen grijpen om te studeren. U mag ook niet vergeten dat we hier een schitterend systeem hebben. Jongeren kunnen kiezen wat ze studeren, aan welke universiteit of hogeschool ze dat willen doen, voor een zeer democratisch bedrag in vergelijking met andere regio's en met een zeer uitgebreid flexibiliteitsmechanisme, dat hen ook kansen biedt. Het zijn vier troeven die ik zeer graag zou behouden.

Ik ben het eens met de basisstelling van de hogescholen dat de verhouding tussen de stijging van het aantal studenten en de mindere stijging van de budgetten hen in een wat gespannen situatie brengt. Dat is de reden waarom ik mij voluit zal engageren bij de volgende begrotingsbesprekingen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, de sterke stijging van studenten is eigenlijk een stijging van opgenomen studiepunten, en dan is die stijging al iets minder sterk. De middelen hebben vertraging en dat stelt ons voor uitdagingen.

Met 'ons' bedoel ik dan vooral de hogescholen. Ik wil nuanceren. Ik heb niet gezegd dat de enveloppefinanciering tot verspilling leidt. Maar nu we met een vlooienkam en zelfs een nog kleinere kam door de begrotingen aan het gaan zijn, lijkt het me zinvol dat ook voor die financiering te doen.

Ik vraag me af of de associaties een rol kunnen spelen op het vlak van efficiëntiewinst. Of juist niet, want ik hoor links en rechts toch morren dat daar niet meteen de absolute efficiëntiewinst ligt.

We moeten ernstig nadenken of we de evaluatie van de OBE's en de coëfficiënten misschien niet wat moeten vervroegen, temeer omdat velen daarover spreken. Het zou jammer zijn als we pas in 2018 evalueren en dan niet meer de kans hebben om nog deze legislatuur bij te sturen.

Over de oriëntering en heroriëntering ben ik het met u eens. Onze partij heeft daar al vóór de verkiezingen ernstig de nadruk op gelegd. Een op de vijf studenten haalt geen diploma. In het kader van de pensioenhervorming betekent dat dat ze jaren verliezen voor het opbouwen van hun aantal gewerkte jaren. Dat is niet onbelangrijk en dat moeten we studenten ook meegeven. Incentives om te heroriënteren voor de instellingen zijn er echter eigenlijk niet.

U raakte heel licht de rationalisatie aan, minister. Volgens mij liggen daar nog kansen. We zullen er geen miljarden vinden, maar elke honderdduizend euro die we nu kunnen vinden, moeten we ook vinden. Ik kijk dus uit naar de manier waarop de rationalisatie vorm krijgt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.